

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI *Abstracts Book*

*Kütahya 2. Ulusal Sosyoloji
Sempozyumu
17-18 Ekim 2024*

Editörler:

Doç. Dr. Erkan ÇAV - Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ

“YENİDEN SOSYOLOJİ”

KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ

@universitemdpu

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ABSTRACTS BOOK

YENİDEN SOSYOLOJİ: KÜTAHYA II. ULUSAL SOSYOLOJİ SEMPOZYUMU

Editörler:
Doç. Dr. Erkan ÇAV
Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ

KÜTAHYA Dumlupınar Üniversitesi

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
Kütahya III. Ulusal Sosyoloji Sempozyumu
17-18 Ekim 2024 / Çevrim içi

ABSTRACTS BOOK
Kütahya III. National Sociology Symposium
October 17-18, 2024 / Online

Bu kitap E-Kitap olarak yayımlanmıştır.
Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Basım Tarihi: 18 Eylül 2026
<https://sosyolojistem.dpu.edu.tr/>

This book has been published as an e-book.
E-Book (Online / Web-based)
Publication Date: September 18, 2026
<https://sosyolojistem.dpu.edu.tr/>

Bildiri özetlerinin yayın hakları yazarlara aittir.
The publishing rights of the abstracts belong to the authors.

Bildiri özetlerinde yapay zekâ ve benzeri araçlarla hukuki sınırlara, geçerli yönetmeliklere ve akademik etik ilkelerine uygun olmayan biçimde üretilmiş metinlerin sorumluluğu yazarlara aittir.

The authors are responsible for any texts produced using artificial intelligence or similar tools that do not comply with legal limits, applicable regulations and academic ethical principles.

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü
Kütahya Dumlupınar University
Faculty of Arts and Sciences
Department of Sociology

Yeniden Sosyoloji: II. Ulusal Sosyoloji Sempozyumu '17-18 Ekim 2024' Bildiri Özetleri Kitabı
Sociology Again: Abstracts Book of Kütahya II. National Sociology Symposium 'October 17-18, 2025'

Editörler / Editors: Doç. Dr. Erkan Çav & Doç. Dr. Zeynep Hiçdurmaz
Kapak Grafik Tasarım / Cover Graphic Design: Öğr. Gör. Adem Dönmez
ISBN: 978-975-7120-70-4

SEMPOZYUM KURULLARI / SYMPOSIUM COMMITTEES

Koordinatör / Coordinator

Doç. Dr. Esra IŞIK

Düzenleme Kurulu¹ / Organizing Board

Prof. Dr. Talip KARAKAYA - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Erkan ÇAV - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan GÖKTÜRK - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Işıl GÖKTÜRK - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emine ÖZTÜRK - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Orçun GİRGİN - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Ozan AYTEPE - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Bilim Kurulu / Science Board

Prof. Dr. Ahmet CİHAN - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati TÜFEKÇİOĞLU - İstanbul Arel Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya YÜKSEL KURUPATH MANİ - İzmir Demokrasi Üniversitesi
Prof. Dr. Korkut TUNA - İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Sevinç GÜÇLÜ - Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. İlknur BEYAZ ÖZBEY - Artvin Çoruh Üniversitesi
Doç. Dr. İlteriş YILDIRIM - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Kerem ÖZBEY - Artvin Çoruh Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Berkay AYDIN - Bursa Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Nebiye KONUK KANDEMİR - Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Onur UCA - Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Yüksel YILDIRIM - İzmir Bakırçay Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir YAŞAR - Kafkas Üniversitesi

¹ Düzenleme ve Bilim kurulları listelerinde unvan ve harf sırasına riayet edilmiştir.

YENİDEN SOSYOLOJİ

*Kütahya 2. Ulusal Sosyoloji
Sempozyumu* (Çevrim içi)

17-18 Ekim 2024

Bildiri Özeti Gönderimi Başlama Tarihi:
6 Mayıs 2024

Bildiri Özeti Gönderimi için Son Tarih:
2 Eylül 2024

Kabul Edilen Bildirilerin Açıklanma Tarihi:
16 Eylül 2024

Sempozyum Programının İlanı:
1 Ekim 2024

Tam Metinlerin Gönderimi için Son Tarih:
2 Aralık 2024

sosyolojistem.dpu.edu.tr

"KÜTAHYA II. ULUSAL SOSYOLOJİ SEMPOZYUMU" Programı

AÇILIŞ TÖRENİ PROTOKOL KONUŞMALARI

Tarih : 17 Ekim 2024, Perşembe

Saat : 10.30

Yer : Fen-Edebiyat Fakültesi Germiyanoglu Yakup Bey Konferans Salonu

AÇILIŞ PANELİ

Tarih : 17 Ekim 2024, Perşembe

Saat : 11.15-12.00

Yer : Fen-Edebiyat Fakültesi Germiyanoglu Yakup Bey Konferans Salonu

Panel Başlığı : Kimlik, Sosyoloji ve Siyaset

Moderatör : Prof. Dr. Talip KARAKAYA

Konuşmacılar:

- "Ortadoğu'da Kimlik Siyasetinin Etkileri"

Prof. Dr. Hüsamettin İNAÇ- Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

- "Türkiye'de Kimlik Siyasetinin Toplumsal Sonuçları"

Doç. Dr. Erkan ÇAV- Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Yayın Bilgileri

Sempozyumu online izlemek için:

[youtube.com/dputv](https://www.dpu.edu.tr/index/etkinlik/2402/2-kutahya-ulusal-sosyoloji-sempozyumu)

Sempozyum oturumlarının çevrim içi linkleri için:

<https://www.dpu.edu.tr/index/etkinlik/2402/2-kutahya-ulusal-sosyoloji-sempozyumu>

17 Ekim 2024, PERŞEMBE		
I. OTURUM	OTURUM BAŞKANI:	Doç. Dr. Gökhan GÖKTÜRK
SAAT	BİLDİRİ SAHİBİ	BİLDİRİ BAŞLIĞI
14:00 - 15:30	Öğr. Gör. Evşen ÇERKEŞLİ	AĞIR ROMAN'DA DİL VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ
	Mihriban İPEK	EDEBİYAT MAHFİLLERİ VE HİMAYECİLİK İLİŞKİSİNE TÜRK KADIN EDEBİYATÇILAR ÜZERİNDEN BAKMAK
	Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU Ayşe BAYDAŞ	TOPLUMSAL ÇATIŞMALARIN ANLAŞILMASI, AKTARILMASI VE ÇÖZÜMÜNDE SANATIN İŞLEVSELLİĞİ: İSRAİL-FİLİSTİN KRİZİ ÖRNEĞİ
	Dr. Ali YALÇIN	MODERNLEŞME SÜRECİNDE OSMANLI'DA EĞİTİM VE TOPLUMSAL KİMLİK İNŞASI: AHMET MİTHAT EFENDİ'NİN AVRUPA ADAB-I MUAŞERETİ YAHUT ALAFRANGA ESERİNDE EĞİTİM VE KÜLTÜREL DEĞİŞİM

17 Ekim 2024, PERŞEMBE		
II. OTURUM	OTURUM BAŞKANI:	Doç. Dr. Erkan ÇAV
SAAT	BİLDİRİ SAHİBİ	BİLDİRİ BAŞLIĞI
15:30 - 17:00	Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZER	UŞAK ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE'DE SOSYOLOJİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN ALGININ NİCELİKSEL ANALİZİ
	Doç. Dr. Esra IŞIK	HİLMİ ZİYA ÜLKEN'İN YÜKSEKÖĞRENİME İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLERİ
	Zeynep ÇİFTÇİ	DERS KİTAPLARINDA CİNSİYET ROLLERİ: İLKÖĞRETİM HAYAT BİLGİSİ DERS KİTAPLARI ÖRNEĞİ
	Doç. Dr. Nebiye KONUK KANDEMİR	DİJİTAL SOSYOLOJİDE ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ, AVANTAJLAR, SINIR VE SINIRLILIKLAR

18 Ekim 2024, CUMA		
III. OTURUM	OTURUM BAŞKANI:	Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ
SAAT	BİLDİRİ SAHİBİ	BİLDİRİ BAŞLIĞI
10:00 - 11:30	Dr. Mehmet AKSOY	PANOPTİKONDAN OMNİPTİKONA: ERGENLERİN SOSYAL MEDYA FENOMENLERİNİ TAKİP ETME DAVRANIŞLARININ SOSYOLOJİK ANALİZİ
	İsa ÇELİKDÖNMEZ	GÖÇ SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN TÜRKİYE'DEN AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNE YASADIŞI OLARAK GİDEN GÖÇMENLERİN MEDYADA TEMSİLİ
	Öğr. Gör. SALİH KALKAN	İŞARET DİLİNİN TARİHİ SERÜVENİ VE SOSYOLOGLAR İÇİN ÖNEMİ
	Can BULUBAY	SÖZLÜ TARİH ARAŞTIRMALARI ve YAŞLILIK SOSYOLOJİSİ İLİŞKİSİ: YEDİKULE'DEKİ DEMİR YOLU KÜLTÜRÜ ÖRNEĞİ

18 Ekim 2024, CUMA		
IV. OTURUM	OTURUM BAŞKANI:	Doç. Dr. Erkan ÇAV
SAAT	BİLDİRİ SAHİBİ	BİLDİRİ BAŞLIĞI
14:00 - 15:30	Dr. Öğr. Gör. Arif AKBAŞ	İNSANIN DOĞAYA ETKİSİ: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM
	Gamze ÇETİN Dr. Öğr. Üyesi Emine ÖZTÜRK	'TOPLUM 5.0' YA DA 'SÜPER AKILLI TOPLUM' ÜZERİNE TARTIŞMALAR
	Öğr. Gör. Salih KALKAN	SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDE ÇOCUK OLGUSU: ÇOCUK KORUMA SİSTEMİ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
	Esmâ Serap CAN Pelin PEHLİVAN	SOSYOLOJİ VE GERONTOLOJİ DİSİPLİNLERİ BAĞLAMINDA YAŞLILIK

18 Ekim 2024, CUMA		
V. OTURUM		OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Esra IŞIK
SAAT	BİLDİRİ SAHİBİ	BİLDİRİ BAŞLIĞI
15:30 - 17:00	Prof. Dr. Talip KARAKAYA	EDGAR MORİN'E GÖRE AVRUPA'NIN SORUNLARINA SOSYO-EKONOMİK VE POLİTİK BAKIŞ
	Mustafa PEKTAŞ	ÇİN'DEKİ SOSYAL KREDİ SİSTEMİNİN TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİNİN İRDELENMESİ
	Öğr. Gör. Dr. Nilüfer ŞAHİN TEZCAN	EŞİTLİK KURAMI BAKIŞ AÇISIYLA ÖRGÜTSEL ADALET KAVRAMI
	Doç. Dr. Erkan ÇAV	KORKUT TUNA'NIN SOSYOLOJİ YAKLAŞIMLARININ BİLGİ SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN ÖNEMİ

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Sunuş.....	1
Presentation	2
Modernleşme Sürecinde Osmanlı’da Eğitim ve Toplumsal Kimlik İnşası: Ahmet Mithat Efendi’nin Avrupa Adab-ı Muaşeretı yahut Alafranga Eserinde Eğitim ve Kültürel Değişim Education and the Building of Social Identity in The Ottoman in the Modernization Process: Education and Cultural Change in Ahmet Mithat Efendi’s “Avrupa Adab-ı Muaşeretı Yahut Alafranga”	
Ali Yalçın, Sema Güleç.....	4
İnsanın Doğaya Etkisi: Sürdürülebilirlik ve Toplumsal Dönüşüm The Impact of Humans on Nature: Sustainability and Social Transformation	
Arif Akbaş.....	8
Sözlü Tarih Araştırmaları ve Yaşlılık Sosyolojisi İlişkisi: Yedikule’deki Demir Yolu Kültürü Örneği The Relationship Between Oral History Research and the Sociology of Aging: The Example of Railway Culture in Yedikule	
Can Bulubay.....	10
Korkut Tuna’nın Sosyoloji Yaklaşımlarının Bilgi Sosyolojisi Açısından Önemi The Importance of Korkut Tuna’s Sociology Approaches in Terms of Sociology of Knowledge	
Erkan Çav.....	14
Sosyoloji ve Gerontoloji Disiplinleri Bağlamında Yaşlılık Old Age in the Context of the Disciplines of Sociology and Gerontology	
Esma Serap Can, Pelin Pehlivan.....	18
Hilmi Ziya Ülken’in Yükseköğrenime İlişkin Görüş ve Eleştirileri Hilmi Ziya Ülken’s Views and Criticisms Regarding Higher Education	
Esra Işık.....	20
<i>Ağır Roman</i> ’da Dil ve Kültür İlişkisi The Relationship Between Language and Culture in <i>Ağır Roman</i>	
Evşen Çerkeşli.....	24
‘Toplum 5.0’ ya da ‘Süper Akıllı Toplum’ Üzerine Tartışmalar Discussions on ‘Society 5.0’ or ‘Super-Smart Society’	
Gamze Çetin, Emine Öztürk.....	28
Toplumsal Çatışmaların Anlaşılması, Aktarılması ve Çözümünde Sanatın İşlevselliği: İsrail-Filistin Krizi Örneği The Functionality of Art in the Understanding, Transmission and Resolution of Social Conflicts: The Case of the Israeli-Palestinian Crisis	
İhsan Çapcıoğlu, Ayşe Baydaş.....	32

Türkiye’den Amerika Birleşik Devletleri’ne Yasa Dışı Olarak Giden Göçmenlerin Medyada Temsili Representation of Immigrants who Entered the United States Illegally from Turkey in the Turkish Mainstream Media İsa Çelikdönmez.....	36
Uşak Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Perspektifinden Türkiye’de Sosyoloji Eğitime İlişkin Algının Niceliksel Analizi Perception of Educational Sociology in Turkey: A Quantitative Study of Uşak University Department of Sociology Students Hatice Özer.....	39
Edebiyat Mahfilleri ve Himayecilik İlişkisine Türk Kadın Edebiyatçıları Üzerinden Bakmak The Look at Literary Meeting Places and Patronage Relations through Turkish Women Literati Mihriban İpek.....	43
Çin’deki Sosyal Kredi Sisteminin Türkiye’de Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi The Analysis of the Practicability of China Social Credit System in Turkey Mustafa Pektaş.....	47
Dijital Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Avantajlar, Sınır ve Sınırlılıklar Research Methods and Techniques in Digital Sociology, Advantages, Limits And Limitations Nebiye Konuk Kandemir.....	51
Eşitlik Kuramı Bakış Açısıyla Örgütsel Adalet Kavramı The Concept of Organizational Justice from the Perspective of Equity Theory Nilüfer Şahin Tezcan.....	53
İşaret Dilinin Tarihi Serüveni ve Sosyologlar İçin Önemi The Historical Journey of Sign Language and Its Importance for Sociologists Salih Kalkan.....	57
Sosyal Hizmet Perspektifinde Çocuk Olgusu: Çocuk Koruma Sistemi Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme Child Phenomenon in Social Work Perspective: An Evaluation on Child Protection System Practices Salih Kalkan.....	61
Edgar Morin’e Göre Avrupa’nın Sorunlarına Sosyoekonomik ve Politik Bakış ve Çözüm Önerileri A Socioeconomic and Political Perspective on Europe’s Problems and Solution Suggestions According to Edgar Morin Talip Karakaya.....	65
Ders Kitaplarında Cinsiyet Roller: İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitapları Örneği Gender Roles in Textbooks: The Case of Primary School Life Studies Textbooks Zeynep Çiftçi.....	67

Sunuş

17-18 Ekim 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen Kütahya II. Ulusal Sosyoloji Sempozyumu bildiri özetlerini topladığımız bu kitap, kitapları hazırlamakta olan Sempozyum Koordinatörü Doç. Dr. Esra Işık'ın vefatı sebebiyle ancak 2026 yılında tamamlanabilmiştir.

Sempozyuma katılan tüm isimlere ulaşarak yeniden toplanan bildiri özetleri ile Sempozyum Bildiri Özetleri Kitabı yayımlanmıştır.

Esra Hocamıza bir kez daha rahmet diliyoruz.

Doç. Dr. Erkan ÇAV
Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ

Presentation

This book, which compiles the abstracts from the 2nd National Sociology Symposium in Kütahya held on October 17-18, 2024, could not be completed until 2026 due to the passing of the Symposium Coordinator, Assoc. Prof. Dr. Esra Işık, who was overseeing the preparation of the proceedings.

The Symposium Abstracts Book have been published using the featuring abstracts that were re-collected after contacting all participants.

We once again extend our condolences to our colleague Esra.

Doç. Dr. Erkan ÇAV
Doç. Dr. Zeynep HİÇDURMAZ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Modernleşme Sürecinde Osmanlı'da Eğitim ve Toplumsal Kimlik İnşası: Ahmet Mithat Efendi'nin Avrupa Adab-ı Muaşeretı Yahut Alafranga Eserinde Eğitim ve Kültürel Değişim

Ali Yalçın¹, Sema Güleç²

Özet

Ahmet Mithat Efendi'nin Avrupa Adab-ı Muaşeretı Yahut Alafranga adlı eseri, Tanzimat dönemi Osmanlı modernleşme sürecinin önemli bir yansımasıdır. Ahmet Mithat Efendi, Osmanlı toplumunu Batı ile tanıştırmayı amaçlayan bu eseriyle, Batı yaşam biçimini ve adab-ı muaşeretı, Osmanlı toplumuna tanıtmayı hedeflemiştir. Bu süreçte Ahmet Mithat, Batılılaşmayı körü körüne taklit etmek yerine, kültürel kimlikten ödün vermeden uyum sağlamayı savunur. Eserde Avrupa seyahatine çıkan bir Osmanlı aydının gözleminden Batı'nın yaşam tarzı ve görgü kuralları anlatılırken, Batı'nın aşırı unsurlarına (içki, kumar vb.) karşı temkinli olma uyarıları yapılır. Osmanlı'nın Batı tarzı modernleşme sürecinde yetişen Ahmet Mithat Efendi'nin eğitim ve kültürel değişim hakkındaki düşünce ve görüşlerinin eserine nasıl yansıdığını belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Ahmet Mithat efendinin "Avrupa Adab-ı Muaşeretı Yahut Alafranga" isimli eseri temel veri kaynağı olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla araştırmada, nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Eserin ana karakterine göre, Batı'daki adab-ı muaşeret kuralları öğrenilirken, Osmanlı-Türk kimliğinden ödün vermeden nasıl davranılacağı öğrenilmekte. Bu bağlamda, eserin modernleşme sürecindeki toplumsal kimlik inşasına katkısı büyüktür. Ahmet Mithat, Batı'nın görgü kurallarını kabul etmekte, ancak bu kuralları kendi kültürel ve dini sınırları içinde uygulamadan önce eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Seyahat sırasında karşılaşılan Batılı yaşam biçimi, sadece sosyal hayata uyum sağlama değil, aynı zamanda eğitimin adabı muaşeret kurallarına nasıl etki ettiğini anlamaya da katkı sağlar. Ayrıca bu eserin en önemli özelliği Batı'daki adab-ı muaşeret kurallarının öğrenilmesi, Osmanlı bireyinin kendini Batılılar karşısında doğru bir şekilde temsil etmesi açısından önemli sayılmasıdır. Ahmet Mithat Efendi, Batı'ya öykünmeyi körü körüne taklit olarak değil, bilinçli bir öğrenme ve uyarılama süreci olarak görmüştür. Avrupa Adab-ı Muaşeretı adlı eserinde de bu yaklaşımı açıkça gözlemlemek mümkündür. Osmanlı toplumu, Batı'nın teknolojik ve bilimsel gelişmelerini öğrenirken, bu

¹ Dr., Serbest Araştırmacı, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8421-3924>, aliylcnn77@gmail.com.

² Doç. Dr., Sosyal Bilgiler Eğitimi, Eğitim Fakültesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8961-3975>, sgulec@uludag.edu.tr.

süreçte kendi kültürel kimliğini nasıl koruyacağı konusunda uyarılarda bulunur. Ahmet Mithat, bireylerin Batılı yaşam tarzını öğrenirken, alafranga özentiliğinden kaçınmalarını öğütler. Bu durum, Osmanlı-Türk kimliğinin korunması adına önemli bir gelişme olarak görülür.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Mithat Efendi, Batılılaşma, Toplumsal Kimlik, Kültürel Değişim, Eğitim

Education and the Building of Social Identity in The Ottoman in the Modernization Process: Education and Cultural Change in Ahmet Mithat Efendi's “Avrupa Adab-ı Muaşeretî Yahut Alafranga”

Ali Yalçın³, Selma Güleç⁴

Abstract

Ahmet Mithat Efendi's “Avrupa Adab-ı Muaşeretî Yahut Alafranga” is an important reflection of the Ottoman modernization process of the Tanzimat period. With this work, which aims to introduce the Ottoman society to the West, Ahmet Mithat Efendi aims to introduce the Western lifestyle and manners to the Ottoman society. In this process, instead of blindly imitating Westernization, Ahmet Mithat advocates adaptation without compromising cultural identity. In the work, the lifestyle and etiquette of the West are described through the eyes of an Ottoman traveler on a trip to Europe, while warnings are given to be cautious against the excessive elements of the West (drinking, gambling, etc.). This study, which aims to determine how Ahmet Mithad Efendi, who grew up in the Western-style modernization process of the Ottoman Empire, reflected his thoughts and views on education and cultural change in his work, was carried out according to the qualitative research method. In the study, Ahmet Mithad Efendi's work titled “Avrupa Adab-ı Muaşeretî Yahut Alafranga” was taken as the main source of data. Therefore, document analysis, one of the qualitative research types, was used in the study. According to the main character of the work, while learning the rules of etiquette in the West, one learns how to behave without compromising one's Ottoman-Turkish identity. In this context, the work makes a great contribution to the construction of social identity in the modernization process. Ahmet Mithat accepts the Western rules of etiquette, but evaluates them critically before applying them within his own cultural and religious boundaries. The Western way of life encountered during the journey contributes not only to adaptation to social life but also to understanding how education affects the rules of etiquette. Moreover, the most important feature of this work is that learning the rules of etiquette in the West is considered important for the Ottoman individual to represent himself correctly in front of Westerners. Ahmet Mithat Efendi saw emulation of the West not as blind imitation but as a conscious process of learning and adaptation. It is possible to clearly observe this approach in his work titled Avrupa Adab-ı Muaşeretî. While Ottoman society

³ Dr., Independent Researcher, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8421-3924>, aliylcn77@gmail.com.

⁴ Assoc. Prof. Dr., Department of Social Studies Education, Faculty of Education, Bursa Uludağ University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8961-3975>, sgulec@uludag.edu.tr.

learns about the technological and scientific developments of the West, he warns about how to preserve its own cultural identity in this process. Ahmet Mithat advises individuals to avoid alafranga wannabes while learning the Western lifestyle. This is seen as an important development for the preservation of Ottoman-Turkish identity.

Keyword: Ahmet Mithat Efendi, Westernization, Social Identity, Cultural Change, Education

İnsanın Doğaya Etkisi: Sürdürülebilirlik ve Toplumsal Dönüşüm

Arif Akbaş⁵

Özet

Bu makale, insanın doğaya olan etkilerini ve bu etkilerin sürdürülebilirlik ile toplumsal dönüşüm üzerindeki potansiyelini incelemektedir. İnsan faaliyetlerinin doğaya olan etkileri giderek artmakta ve çevresel sorunlar, kaynak tükenmesi, iklim değişikliği gibi büyük zorluklarla karşı karşıya kalmaktayız. Bu çalışma, insanların doğaya olan etkilerinin sınırlarını ve olası çözümleri değerlendirirken sürdürülebilirlik ile toplumsal dönüşüm kavramlarını temel almaktadır. Makalede, doğanın korunması için sürdürülebilirlik kavramının önemi vurgulanmaktadır. Sürdürülebilirlik, doğal kaynakların dengeli bir şekilde kullanılması ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamak için bugünün ihtiyaçları ile dengelenmesini gerektirir. Bununla birlikte, sürdürülebilirliğin sağlanması için toplumsal dönüşüm gereklidir. Bireylerin ve toplumların davranışlarını, politikalarını, teknolojilerini yeniden düşünmelerini ya da çevresel etkilerini azaltmaya odaklanmalarını gerektirir. Makalede sunulan bulgular, sürdürülebilirlik ve toplumsal dönüşümün birbirine bağlı olduğunu, iki kavramın birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. İnsanların doğaya olan etkilerini azaltmak için yenilikçi politikaların ve teknolojilerin yanı sıra toplumsal normların da değişmesi gerekmektedir. Bu değişim sürecinde, eğitim, bilinçlendirme ve iş birliği önemli rol oynamaktadır. Sonuç olarak, makalede insanların doğaya olan etkilerini azaltmak için sürdürülebilirlik ve toplumsal dönüşümün önemi vurgulamaktadır. Bu, çevresel sorunlarla mücadele etmek ve gelecek nesiller için yaşanabilir bir dünya sağlamak için kritik bir adımdır. Hedefe ulaşmak için, bireyler, toplumlar ve uluslararası toplumlar arasında iş birliği, kararlılık gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Sosyolojisi, Varoluşsal dualizm, Neo Malthusçuluk, Yeni Ekolojik Paradigma, Üretim Teorisi, Eko-Marksizm, Dönüştürücü Modernizasyon, Çevrenin Sosyal Yapısı, Kentleşme ve Çevre.

⁵ Dr. Öğr. Görevlisi, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü Bölümü, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8480-4350>, aakbas@cumhuriyet.edu.tr.

The Impact of Humans on Nature: Sustainability and Social Transformation

Arif Akbaş⁶

Abstract

This article examines the impact of humans on nature and the potential of these effects on sustainability and social transformation. Human activities increasingly affect nature, and we are facing significant challenges such as environmental issues, resource depletion, and climate change. This study evaluates the limits of human impact on nature and possible solutions, focusing on the concepts of sustainability and social transformation. The article emphasizes the importance of the concept of sustainability for the preservation of nature. Sustainability requires the balanced use of natural resources and the balancing of today's needs with the ability to meet the needs of future generations. However, achieving sustainability requires social transformation. It necessitates individuals and societies to rethink their behaviors, policies, and technologies or focus on reducing their environmental impacts. The findings presented in the article reveal that sustainability and social transformation are interconnected and must be addressed together. To reduce human impacts on nature, not only innovative policies and technologies but also changes in societal norms are needed. In this process of change, education, awareness-raising, and cooperation play an important role. In conclusion, the article emphasizes the importance of sustainability and social transformation in reducing human impacts on nature. This is a critical step in combating environmental problems and ensuring a livable world for future generations. To achieve this goal, cooperation and determination among individuals, societies, and the international community are necessary.

Keywords: Environmental Sociology, Existential Dualism, Neo-Malthusianism, New Ecological Paradigm, Production Theory, Eco-Marxism, Reflexive Modernization, Social Structure of the Environment, Urbanization and Environment.

⁶ Dr. Lecturer, Department of Marketing and Advertising, Yıldızeli Vocational School, Sivas Cumhuriyet University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8480-4350>, aakbas@cumhuriyet.edu.tr.

Sözlü Tarih Araştırmaları ve Yaşlılık Sosyolojisi İlişkisi: Yedikule'deki Demir Yolu Kültürü Örneği

Can Bulubay⁷

Özet

Bireysel bellek, toplumsal bellek, kültürel bellek, mekânsal bellek, kentsel bellek gibi bellek yaklaşımları temel alınarak yürütülen nitel araştırmalarda veri toplama tekniği olarak sözlü tarihin kullanımı giderek artmaktadır. Özellikle kent sosyolojisi alanındaki çalışmalarda bellek kavramına dayanılmakta, kavramdan türetilen kuramlar araştırmaların kuramsal temeli olarak seçilmektedir. Kentsel mekânlarda görülen değişim ve dönüşümlerin izi ise öncelikle bireysel ve toplumsal düzlemde sürülmektedir. Geçmişe dönük bakış açısıyla kurgulanan bu tip araştırmalarda görüşülen kişiler genelde yaşlı insanlardan oluşmakta, sözlü tarih tekniğiyle bu insanların tanıklıkları kaydedilmektedir.

Yedikule belleğindeki demir yolu kültürünü araştırdığım doktora tezimin odağındaki mekân olan Yedikule Cer Atölyeleri 30 yıl önce kapatılmıştır. Bu bakımdan, atölyelerde çalışan veya o döneme tanıklık eden semt sakinleri yaşlı insanlardan oluşmaktadır. Araştırmamda elde ettiğim veri setinin büyük kısmını, görüşmelerimde katılımcılarla birlikte ortaya çıkardığım görüşme kayıtları oluşturmaktadır. Bu katılımcıların büyük kısmı yaşlılık çalışmalarında yaşlı olarak kabul edilen 65 yaş üzeri insanlardır. Sözlü tarihin veri toplamayı sağlamasının yanı sıra görüşülen kişilerle duygusal bir etkileşim dâhilinde yapılması da bu yaşlı insanların hayatlarına daha özenli bir dokunuşa bulunmayı gerekli kılmıştır.

Sözlü tarih araştırmacılarının da belirttiği üzere yaşlı insanların çoğu hayatları boyunca başlarından ilginç bir şey geçmediğine inanmaktadır. Sözlü tarih projeleri onların özgüvenlerini arttırabilmekte, yeni sosyal ilişkiler kurmalarına katkı sunabilmektedir. Yaptığım görüşmelerde katılımcıların, uzun zamandır haber almadıkları kişilerden araştırmam vasıtasıyla haber almaları, yaşamlarının kilit noktalarından bahsetmenin onları mutlu ettiğini söylemeleri ve daha birçok detay, sözlü tarih tekniğinin yaşlılık sosyolojisi ile bağlantısını gösterir nitelikte değerli bulgular olarak araştırmamda yer almıştır.

Toplumsal bellek kuramını geliştiren Maurice Halbwachs'ın dikkat çektiği üzere yaşlı insanların bir anlamda gelenek muhafızları olmaları, görüşmelerimde de çeşitli yansımalarla kendini göstermiştir. Görüşmelerde katılımcılara diğer katılımcıların anlattıklarından

7 Dr., Serbest Araştırmacı, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6371-7346>, canbulubay@gmail.com.

bahsedilmiş, unuttuklarını sandıkları anıları hatırlamaları sağlanmıştır. Yaşamlarının ve deneyimlerinin bilimsel bir çalışma dâhilinde geleceğe aktarılıyor olması, onları mutlu eden bir etki yaratmıştır. Bu bakımdan bellek çalışmalarında sözlü tarih ile yaşlılık sosyolojisinin kesiştirilmesinin verimli ve anlamlı bir çaba olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada, ilgili saha araştırmasında tespit edilen bulguların sözlü tarih ve yaşlılık sosyolojisi perspektifinde irdelenmesi, bu konularda çalışmayı düşünen veya çalışan araştırmacılara katkı sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yedikule, Yaşlılık Sosyolojisi, Sözlü Tarih, Demir Yolu Kültürü, Toplumsal Bellek

The Relationship Between Oral History Research and the Sociology of Aging: The Example of Railway Culture in Yedikule

Can Bulubay⁸

Abstract

In qualitative research based on memory approaches such as individual memory, social memory, cultural memory, spatial memory, and urban memory, the use of oral history as a data collection technique is increasingly common. Especially in studies in the field of urban sociology, the concept of memory is relied upon, and theories derived from this concept are chosen as the theoretical basis of research. The traces of changes and transformations observed in urban spaces are primarily followed at the individual and social levels. In these types of research, which are structured with a retrospective perspective, the interviewees are generally elderly people, and their testimonies are recorded using oral history techniques.

The Yedikule Railway Workshops, the focus of my doctoral thesis researching railway culture in Yedikule, were closed 30 years ago. Therefore, the residents of the neighborhood who worked in the workshops or witnessed that period are mostly elderly people. The majority of the dataset I obtained in my research consists of interview recordings I created together with the participants. The majority of these participants are people over 65, considered elderly in gerontology studies. Oral history, in addition to facilitating data collection, requires a more sensitive approach to the lives of these elderly individuals, as it involves emotional interaction with the interviewees.

As oral history researchers have noted, many elderly people believe that nothing particularly interesting has happened to them in their lives. Oral history projects can boost their self-confidence and contribute to the establishment of new social relationships. In my interviews, participants' experiences of hearing from people they hadn't heard from in a long time through my research, their expressions of happiness at being able to talk about key moments in their lives, and many other details, are valuable findings in my research that demonstrate the connection between oral history techniques and the sociology of aging.

As Maurice Halbwachs, who developed the theory of collective memory, pointed out, the fact that elderly people are, in a sense, custodians of tradition was reflected in various ways in my interviews. During the interviews, participants were informed about the accounts given by

⁸ Dr., Independent Researcher, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6371-7346>, canbulubay@gmail.com.

other participants, and were encouraged to recall memories they thought they had forgotten. The fact that their lives and experiences were being passed on to the future through a scientific study had a positive effect on them. In this respect, the intersection of oral history and the sociology of aging in memory studies has been found to be a fruitful and meaningful endeavor.

This study aims to examine the findings of the relevant field research from the perspective of oral history and the sociology of aging, and to contribute to researchers who are considering or working on these topics.

Keywords: Yedikule, Sociology of Aging, Oral History, Railway Culture, Social Memory

Korkut Tuna'nın Sosyoloji Yaklaşımlarının Bilgi Sosyolojisi Açısından Önemi**Erkan Çav⁹****Özet**

Sosyoloji, endüstri devrimi ile birlikte yeni bir toplum yapısına geçiş yaşayan 19. yüzyıl toplumlarının içinde doğmuştur. Yeni toplum yapısı/yapıları yeni bir birey, aile, toplum ve gündelik hayat dinamiği getirmiştir. Bu dönüşümü anlamak, açıklamak ve aktarmak için bilginin oluşturulması gerekiyordu. Bilgi Sosyolojisi toplumun ürettiği bilginin köklerini, içeriklerini ve ilişkilerini çözümlemek üzere Sosyoloji bilimiyle eşgüdümlü olarak gelişir.

Bilgi sosyolojisi -öz olarak- bilginin sosyal bağlam içinde analizinin yapılması ise, Türkiye’de yaşayan toplumun bilgisi de “kendi sosyal bağlamı” içinde değerlendirilmelidir. Ancak bu konuda ortak bir sosyal bilimsel ve sosyolojik yaklaşım ülkemizde oluşmamıştır. Batı’nın toplumsal şartları ve koşulları içinde ortaya çıkmış sosyolojik bilginin Osmanlı-Türkiye toplum hayatına taklitle, kopyalanarak ve adaptasyonlarla alınarak kullanılması tercihi, 1800’lerde başlayan Osmanlı-Türk modernleşmesinin Cumhuriyetle birlikte “sadece Batı medeniyeti ve kültürünü almak ve yaşamak” şeklinde tezahür eden tercihinin destekleyici entelektüel, kültürel ve sosyal politikası ve uygulaması olmuştur.

Cumhuriyet devrimleri aynı anlayışla içselleştirilmiş, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Cumhuriyetin resmî-merkez ideolojisinin inşa etmek istediği birey ve toplum tipinin sadece entelektüel, sosyal bilimsel ve sosyolojik destekçisi değil, aynı zamanda Bölüm üyeleri içinden çıkan siyaset adamları ile bizatihi uygulayıcısı olarak da destek vermiş, hizmet etmiş ve temsil ederek savunmuştur.

İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nün 1960’lara değin gelen hikâyesi bu çizgiden büyük bir sapma göstermemiştir. Ancak, 1960’larda Umumî Sosyoloji Kürsüsü Sorumlusu olan Cahit Tanyol’un genel tanımda “yerel sosyoloji” özel tanımıyla “Türkiye Sosyolojisi” adını verdiğimiz kavramlaştırma ve yaklaşımı ile Türkiye’de yaşayan toplumun ürettiği bilginin esas olduğu bir sosyoloji anlayışı gelişmeye başlamıştır. Korkut Tuna, bu sosyoloji anlayışını uzantısı olarak kendi sosyolojisini geliştirmiş, hem bugün bir kanal olan bu sosyolojiyi beslemiş hem de kendisine özgün yeni katkılarla bu kanalı genişletmiştir.

⁹ Doç. Dr., Sosyoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8640-5505>, erkan.cav@dpu.edu.tr.

Tuna'nın Bilgi Sosyolojisi yaklaşımları, Bölüm'ün bu birikimine ve dönüşüm sürecine paralel olarak gelişen bir yönelime, içeriğe, geliştirmeye ve zenginleştirmeye dayalıdır.

Korkut Tuna, Türkiye-merkezli bir bilgi ontolojisi ve epistemesi üzerinde yoğunlaşır. Bilgi Sosyolojisi çalışmalarının özünde “yaşadığımız toplumun, kendi toplumumuzun bilgisini üretmek” yer alır. Bu aynı zamanda onun şehirleşme, göçler, Türk medeniyeti ve kültürü gibi tüm alanlardaki çalışmalarının da bu çizgide ilerlemesini sağlamıştır. Korkut Tuna, egemenlik ilişkisi içinde inşa ettiği bilgiyi Batı-dışına yayılmacı siyasi hedeflerle aktaran Batı-merkezci bilgi anlayışının ve sosyolojinin dayatmalarının karşısında olur, Batılı bilgiyi kendi toplumumuzun çıkar ve faydalarına göre değerlendirir ve kendi bilgimizi üretmemiz gerektiğini vurgular. Korkut Tuna, toplumun faydasına olan bilgiye ulaşmayı amaçlar. İncelediği toplum Türkiye'deki toplum olduğu için, bu toplumun çıkarlarına ve yararına uygun olan bilgiyi önceliklendirir, araştırır, inşa etmeye yönelir.

Korkut Tuna, Batılı bilginin kendi toplumlarının dinamikleri içinde ortaya koydukları teorilerin ve uygulamaların kalıp olarak Türkiye düşüncesinde ve sosyolojisinde benimsenmesini sorgular, bu “edinilmiş bilgi”nin eleştirisini yapar, Batı'nın egemenliği ile oluşturulan bilginin sorgulanmadan ve değerlendirilmeden alınmasına karşı çıkar, kendi bilgimizi üretmemizin önemini vurgular. Türkiye Sosyolojisi “edinilmiş bilgilerden kurtulduğu ölçüde”, Türkiye ile, Türk toplumu ile ilgili bir sosyoloji olabilir. Bunun tam aksi yönündeki Batı-merkezci bilgi ise Türkiye'nin Batı'nı kendi “egemenliği ve tahakkümü” altında kalmakla sonuçlanabilir. Türkiye'nin özgürleşmesi Batılı bilgiden özgürleşmesi ile bağlantılıdır.

Anahtar Kelime: Bilgi Sosyolojisi, Türkiye Sosyolojisi, Korkut Tuna

The Importance of Korkut Tuna's Sociology Approaches in Terms of Sociology of Knowledge

Erkan Çav¹⁰

Abstract

Sociology was born in the 19th century societies that were transitioning to a new social structure with the industrial revolution. The new social structure/structures brought a new individual, family, society and daily life dynamic. In order to understand, explain and convey this transformation, its own knowledge had to be created. Sociology of Knowledge develops in coordination with the science of Sociology in order to analyze the roots, contents and relations of the knowledge produced by the society.

If sociology of knowledge is -in essence- the analysis of knowledge within the social context, then the knowledge of the society living in Turkey should be evaluated within its “own social context”. However, a common social scientific and sociological approach has not been formed in our country on this issue. The sociological knowledge that emerged within the social conditions and circumstances of the West was used in the Ottoman-Turkish social life by imitation, copying and adaptation. This choice resulted in the Ottoman-Turkish modernization that began in the 1800s manifesting itself as “only adopting and living Western civilization and culture” with the Republic of Turkey. Republican revolutions were internalized with the same understanding.

The Department of Sociology at Istanbul University was only the intellectual, social scientific and sociological supporter of the type of individual and society that the official-central ideology of the Republic wanted to build. At the same time, Department also supported this process as the implementer of the process by politicians who emerged from among the members of its own. The story of the Istanbul University Sociology Department until the 1960s did not show any major deviation from this line. However, with the conceptualization and approach of Cahit Tanyol, who was the Head of the Department of General Sociology in the 1960s, which we call “indigenous (native, domestic) sociology” in general and “Turkish Sociology” in particular, an understanding of sociology based on the knowledge produced by the society living in Turkey began to develop. Korkut Tuna developed his own sociology as

¹⁰ Assoc. Prof. Dr., Department of Sociology, Faculty of Arts and Sciences, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8640-5505>, erkan.cav@dpu.edu.tr.

an extension of this understanding of sociology, both nourishing this sociology, which is a channel today, and expanding this channel with new contributions that are unique to him.

Tuna's approaches to Sociology of Knowledge are based on a direction, content, development and enrichment that develops in parallel with the Department's accumulation and transformation process. Korkut Tuna focuses on a Türkiye-centered knowledge ontology and episteme. The essence of Sociology of Knowledge studies of him is to "produce knowledge of the society we live in, of our own society." This also enabled his studies in all areas such as urbanization, migrations, Turkish civilization and culture to progress in this direction. Korkut Tuna opposes the Western-centric understanding of knowledge and the impositions of sociology, which transfers the knowledge constructed by the West within the relationship of dominance to non-Western countries with expansionist political goals. He evaluates Western knowledge according to the interests and benefits of our own society and emphasizes that we need to produce our own knowledge. Korkut Tuna aims to access information that benefits society. Since the society he examines is the society in Turkey, he prioritizes, researches and aims to construct information that is suitable for the interests and benefit of this society.

Korkut Tuna questions the adoption of the theories and practices put forward by Western knowledge within the dynamics of their own societies as a template in Turkish thought and sociology. He criticizes this "acquired knowledge", opposes the acceptance of knowledge created by Western dominance without questioning and evaluation, and emphasizes the importance of producing our own knowledge. Turkish Sociology can be a sociology about Türkiye and Turkish society, "to the extent that it is freed from acquired knowledge". The Western-central knowledge that is exactly the opposite of this could result in Turkey remaining under the "dominance and domination" of the West. Turkey's liberation is linked to its liberation from Western knowledge.

Keywords: Sociology of Knowledge, Sociology of Türkiye, Korkut Tuna

Sosyoloji ve Gerontoloji Disiplinleri Bağlamında Yaşlılık

Esma Serap Can¹¹, Pelin Pehlivan¹²

Özet

Gerontoloji, yaşlanma sürecini biyolojik, psikolojik ve toplumsal yönleriyle inceleyen disiplinler arası bir bilim dalıdır. Yaşlanmanın yalnızca fizyolojik bir süreç olmadığı, bireylerin sosyal çevreleri ve toplumsal rollerinde de önemli değişikliklere neden olduğu gerçeği, sosyolojinin bu alandaki önemini artırmaktadır. Sosyoloji, bireylerin toplumdaki ilişkilerini, statülerini ve rollerini anlamaya çalışırken, sosyal gerontoloji özellikle yaşlı bireylerin bu toplumsal dinamikler içindeki konumunu inceler. Bu bağlamda, gerontoloji ve sosyoloji arasındaki kesişim, yaşlılık döneminin toplumsal etkilerini anlamak ve yaşlı bireylerin karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak açısından önemli bir alan yaratır. Sosyal gerontoloji, yaşlı bireylerin toplumsal marjinalleşme, yaş ayrımcılığı ve sosyal dışlanma gibi sorunlarla karşılaşma riskini ele alır. Bu süreçte, yaşlı bireylerin toplumsal statülerinin nasıl değiştiği, sosyal ilişkilerinin ne şekilde etkilendiği ve toplumun yaşlı bireylere yönelik hizmetlerinin yeterliliği gibi konular derinlemesine incelenir. Ayrıca, toplumun yaşlanan nüfusu nasıl karşıladığı ve yaşlı bireylerin toplumsal entegrasyonu için ne tür politikalar geliştirildiği gibi sorular, sosyal gerontolojinin başlıca ilgi alanlarıdır. Toplumların giderek yaşlanan bir nüfusa sahip olması, gerontolojiyi ve sosyolojiyi bir araya getirerek yaşlanma sürecinin toplumsal yansımalarını daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Bu iki disiplinin iş birliği, yaşlı bireylerin toplumla olan bağlarını güçlendirmek ve yaşlılıkla ilgili toplumsal sorunlara çözüm üretmek açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda bildirimizin temel amacı gerontoloji ve sosyoloji disiplinlerinin kesiştiği noktada yaşlılık olgusunu konumlandırmak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Gerontoloji, Yaşlılık, Toplum

¹¹ Lisans Öğrencisi, Sosyoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0009-0006-5954-1276>, esmaserap2002@gmail.com.

¹² Lisans Öğrencisi, Sosyoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0009-0005-5317-1887>, pelin.phlvnq@gmail.com.

Old Age in the Context of the Disciplines of Sociology and Gerontology

Esma Serap Can¹³, Pelinsu Pehlivan¹⁴

Abstract

Gerontology is an interdisciplinary field of science that examines the ageing process through its biological, psychological, and social dimensions. The fact that ageing is not only a physiological process but also causes significant changes in individuals' social environments and social roles increases the importance of sociology in this field. While sociology seeks to understand individuals' relationships, statuses, and roles in society, social gerontology specifically examines the position of older individuals within these social dynamics. In this context, the intersection between gerontology and sociology creates an important field in terms of understanding the social effects of old age and finding solutions to the problems faced by older individuals. Social gerontology addresses the risk of older individuals encountering problems such as social marginalization, age discrimination, and social exclusion. In this process, issues such as how the social status of older individuals changes, how their social relationships are affected, and the adequacy of society's services for older individuals are examined in depth. In addition, questions such as how society responds to the ageing population and what kinds of policies are developed for the social integration of older individuals are among the main areas of interest of social gerontology. The fact that societies increasingly have an ageing population brings gerontology and sociology together and helps us better understand the social reflections of the ageing process. The cooperation of these two disciplines plays a critical role in strengthening older individuals' ties with society and producing solutions to social problems related to old age. In this context, the main aim of our paper is to position the phenomenon of old age at the point where the disciplines of gerontology and sociology intersect.

Keywords: Sociology, Gerontology, Old Age, Society

¹³ Undergraduate Student, Department of Sociology, Faculty of Arts and Sciences, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0009-0006-5954-1276>, esmaserap2002@gmail.com.

¹⁴ Undergraduate Student, Department of Sociology, Faculty of Arts and Sciences, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0009-0005-5317-1887>, peлин.pehlivan@gmail.com.

Hilmi Ziya Ülken'in Yükseköğrenime İlişkin Görüş ve Eleştiriler

Esra Işık¹⁵

Özet

Geçmişten bugüne üniversitelerin gelişim sürecinde bazı konular sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugünkü sorunları tarihsel olarak değerlendirmek, eleştirmek ve öneriler ortaya koymak mümkündür. Türkiye’de sosyolojinin kurumlaşması sürecinde üstlendiği önemli rol ile alanın kurucularından olan Hilmi Ziya Ülken’in eğitime ve yükseköğrenim sorunlarına dair görüş ve önerileri bu bağlamda ufuk açıcı bir çerçeve sunar.

Ülken’in eğitim düşüncesi, onun eğitim felsefesi ve yaklaşımı içinde oluşur. Yükseköğrenim’e ilişkin görüş ve eleştirileri eğitim felsefesi ile örtüşür. İnsanın sosyal hayata hazırlanmasında eğitim birincil bir yere sahiptir. Ülken’e göre eğitim, bireyi kültürel hayata hazırlayan bütün sosyal süreçleri içeren kapsamlı bir süreçtir. Kültürel varoluş biyolojik varoluştan farklıdır. Sosyal kurumlar kültürlenmeyi sağlar. İnsanın sosyal hayata hazırlanmasında ve yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında eğitim temel bir bileşendir. Bu kapsamda eğitim insanın yaptığı en büyük işlerden bir tanesidir. Sahip olduğu irade doğrultusunda insan için eğitim doğumdan ölümüne değin uzanan dinamik bir süreçtir. Eğitim bir insanın içinde yaşadığı topluma hazırlanmasını sağlamalıdır. Bu açıdan eğitim ve öğretim birbirinden bağımsız olmayan, aksine birbirine tamamlayan süreçlerdir. Eğitim ve öğretim geçmişten ve gelenekten beslenerek değerleri sürdüren, kişilik ve kimlik sağlayan, değerler sistemi ve inanç kazandıran bir içeriğe sahip olmalı, objektif bilgi bilinci ve eleştirel bir zihniyet kazandırmalıdır. Eğitim ve öğretim insanın hem zihin dünyasına hem gönül dünyasına hitap etmelidir.

1951 yılında Türkiye’de üç üniversite varken yazdığı yazısında Ülken gelişmekte olan üniversite alt-yapısı ve özellikleri için kapsamlı değerlendirmeler yapar. Ülken’e göre üniversite yerleşkeleri öğrencilerin yaşamasını, çalışmasını ve eğlenmesini sağlayacak yerler olduğu gibi toplumda etkili merkezler olmalıdır. Yerleşkelerde sadece eğitim olmamalı, bu alanlar öğrencilerde dayanışma duygusunu kuvvetlendiren, içinde faal bir hayat geçirilen “kafa ile birlikte bütün ruhu yetiştiren girişimci, üretici insanları vatanın dört bir tarafından yayacak” ocaklar olmalıdır. Ülken’e göre üniversiteler şehirlerin çevresinde kurulmalı ve öğrenci hayatını kolaylaştıracak özelliklere sahip olmalıdır.

¹⁵ Doç. Dr.

Sonuç olarak Hilmi Ziya Ülken'in “eğitim çevre, sosyal hayat ile ilişkilidir” şeklindeki eğitim felsefesinden hareketle ortaya koyduğu görüşleri, bugünün sorunlarına yönelik çözüm önerilerine katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Felsefesi, Yükseköğretim, Üniversite, Yerleşke

Hilmi Ziya Ülken's Views and Criticisms Regarding Higher Education

Esra Işık¹⁶

Abstract

Throughout the development of universities from the past to the present, certain issues have emerged as problems. It is possible to evaluate, critique, and offer suggestions on these current problems from a historical perspective. In this context, the views and suggestions of Hilmi Ziya Ülken, one of the founders of the field and a key figure in the institutionalization of sociology in Türkiye, regarding education and higher education issues, offer an insightful framework.

Ülken's educational thought is formed within his educational philosophy and approach. His views and criticisms regarding higher education are consistent with his educational philosophy. Education plays a primary role in preparing individuals for social life. According to Ülken, education is a comprehensive process encompassing all social processes that prepare the individual for cultural life. Cultural existence differs from biological existence. Social institutions facilitate acculturation. Education is a fundamental component in preparing individuals for social life and revealing their abilities. In this context, education is one of the greatest achievements of humankind. In accordance with their free will, education is a dynamic process for humans, extending from birth to death. Education should prepare individuals for the society in which they live. From this perspective, education and instruction are not independent processes, but rather complementary ones. Education and instruction should have a content that draws from the past and tradition, sustains values, provides personality and identity, instills a value system and beliefs, and fosters objective knowledge and a critical mindset. Education and instruction should appeal to both the intellectual and emotional world of the individual.

In his article written in 1951, when there were only three universities in Türkiye, Ülken provides a comprehensive assessment of the developing university infrastructure and characteristics. According to Ülken, university campuses should not only be places where students live, work, and have fun, but also influential centers in society. These campuses should not only be places of education; they should be centers that strengthen the sense of solidarity among students, where an active life is lived, and “where entrepreneurial and

¹⁶ Assoc. Prof. Dr.

productive individuals, nurturing both intellect and spirit, will spread throughout the country”. According to Ülken, universities should be established around cities and should have features that facilitate student life.

In conclusion, Hilmi Ziya Ülken’s views, based on his educational philosophy that “education is related to the environment and social life”, contribute to solutions to today’s problems.

Keywords: Education, Educational Philosophy, Higher Education, University, Campus

Ağır Roman'da Dil ve Kültür İlişkisi

Evşen Çerkeşli¹⁷

Özet

Edebiyat dâhil sanat dallarının tamamı üretildikleri çağın koşullarıyla ilintili ve üreticilerinin hayat hikâyeleriyle dirsek teması içindedir. Destan döneminden başlayarak toplumun geneline etkileyen savaş, göç, deprem... gibi önemli doğal ve kitlesel olayların o toplumun edebiyatında kendine yer bulması olağandır. Bu nedenle bir devrin sosyolojik özelliklerini ortaya çıkarabilmek için sosyolojinin sunduğu bilimsel bilgilerden yararlanılabileceği gibi edebiyat ürünlerinden de yararlanılabilir. Edebiyat olmadan sosyolojiyi, sosyoloji olmadan edebiyatı anlamak mümkün değildir çünkü edebiyat, sosyal varlığın kendisini farklı biçimlerde dışa vurumudur. Bu durum toplumsal dönüşüm ve kırılmaların izinin sürülebileceği sokak dilinin ve argo kullanımının edebî metinlere yansımaları söz konusu olduğunda da geçerlidir.

Metin Kaçan'ın *Ağır Roman* adlı romanı ve romandan uyarlanan filmi, Türkiye edebiyatında yeraltı edebiyatının erken dönem örneklerindendir. Her iki çalışmada da dil, sahip olduğu muğlaklık ve esneklik gibi imkânlar dâhilinde değerlendirilerek alt kültüre ait marjinal bir dil yaratılmıştır. Bu evren, yaratılan karakterler aracılığıyla desteklenerek İstanbul'un Beyoğlu semtinin tekinsiz bir mahallesine davet edilen okur ve izleyiciler için dilin kültürel boyutunu ete kemiğe büründüren bir canlılıkla sunulmuştur. Özgün ve gerçekçiliği besleyen argo kullanımı, kent kültürünün doğal bir uzantısı olarak her iki sanatsal metinde de kendine kaçınılmaz bir yer bulmuş hatta metinlerde bir hikâyeye unsuru olarak başat bir rol dahi üstlenmiştir. Başka bir deyişle söz konusu romanda ve filmde karakterleri konuştukları dilden bağımsız bir biçimde ele alıp değerlendirmek metinlerin vadettiği dünyayı anlamayı imkânsız hâle getirecektir. Bu özgün dil varlığı, romana da filme de kendine has evrenleri içinde biricik bir anlam kazandırırken öte yandan da içinden doğduğu semtle kopmaz ve hatta unutulmaz bağlar kurmasına yol açacaktır. Karakterlerle özdeşleşen dil varlığı da hem sinemasal hem de dilsel üretimin toplum bilimsel anlamdaki uzantıları olarak görünürlük kazanmaktadır.

Bu çalışmada *Ağır Roman*'ın iki farklı sanatsal formu karşılaştırmalı olarak toplum bilimsel eleştiri yardımıyla okunurken dil kullanımı somut örneklerle pekiştirilerek dil ve kültür arasındaki sarsılmaz ilişkiye bütüncül olarak bakıldığında hem romanda hem de filmde yoğun

¹⁷ Öğretim Görevlisi, Ortak Dersler Bölümü, Altınbaş Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8815-4300>, evsen.cerkesli@altinbas.edu.tr.

olarak yer verilen argo kullanımını gösterilecektir. Dilin bu özel kullanımı romanın daha bireysel bir sanat olmasından hareketle yazılı üründe daha fazla hatta zaman zaman sıradan alıcının metne yabancılaşarak bakmasına yol açacak denli fazladır. Hâlbuki filmdeki argo kullanımının filmin atmosferini ve karakter kurulumunu gerçekçi bir zemine oturtmada işlevsel bir rolü bulunmakla beraber sinemanın kitle sanatı olması nedeniyle filmde -kitaba nazaran- dile dair daha az yabancılaştırıcı öge olduğu çıkarımı, dil-edebiyat ve toplum bilimi ilişkisi içinde incelenip anlamlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Metin Kaçan, *Ağır Roman*, Dil-Kültür İlişkisi, Sinema, Toplum Bilimsel Eleştiri

The Relationship Between Language and Culture in *Ağır Roman*

Evşen Çerkeşli¹⁸

Abstract

All branches of art, including literature, are related to the conditions of the era in which they were produced and in contact with the life stories of their producers. It is normal for important natural and mass events such as war, migration, earthquake, which affect the society in general, starting from the epic period, to find a place in the literature of that society. For this reason, in order to reveal the sociological characteristics of an era, scientific information provided by sociology can be used as well as literary works. It is not possible to understand sociology without literature, or literature without sociology, because literature is the expression of social existence itself in different forms. This is also valid when it comes to the reflection of street language and slang use in literary texts, where social transformations and ruptures can be traced.

Metin Kaçan's novel *Ağır Roman* and the film adapted from the novel are among the early examples of underground literature in Turkish literature. In both studies, language; a marginal language belonging to the subculture was created by evaluating it within the possibilities such as ambiguity and flexibility. This universe, supported by the characters created, is presented with a vitality that embodies the cultural dimension of language for readers and viewers who are invited to an uncanny neighborhood of Istanbul's Beyoğlu district. The use of slang, which feeds originality and realism, has found an inevitable place in both artistic texts as a natural extension of urban culture, and even assumed a dominant role as a story element in the texts. In other words, considering and evaluating the characters independently of the language they speak will make it impossible to understand the world promised by the texts. This unique linguistic presence will give both the novel and the film a unique meaning within their unique universes, and on the other hand, it will lead to the establishment of unbreakable and even unforgettable ties with the district from which it was born. The linguistic entity identified with the characters also gains visibility as socioscientific extensions of both cinematic and linguistic production.

In this study, two different artistic forms of *Ağır Roman* will be read comparatively with the help of social scientific criticism, while the use of language will be reinforced with concrete

¹⁸ Lecturer, Department of Common Courses, Altınbaş University, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8815-4300>, evsen.cerkesli@altinbas.edu.tr.

examples, and when the unshakable relationship between language and culture is looked at holistically, the use of slang, which is heavily featured in both the novel and the film, will be shown. Since the novel is a more individual art, this special use of language is more common in the written product, sometimes even to the point of causing the ordinary buyer to look at the text in an alienated way. However, although the use of slang in the film has a functional role in placing the atmosphere and character setup of the film on a realistic basis, the inference that there is a less alienating element of language in the film - compared to the book - since cinema is a mass art, will be examined and interpreted within the relationship of language-literature and social science.

Keywords: Metin Kaçan, *Ağır Roman*, The Relationship Between Language-Culture, Cinema, Sociological Criticism

‘Toplum 5.0’ ya da ‘Süper Akıllı Toplum’ Üzerine Tartışmalar**Gamze Çetin¹⁹, Emine Öztürk²⁰****Özet**

Teknolojik gelişmeler yalnızca teknik ve endüstriyel dönüşüme işaret etmez, aynı zamanda toplumsal hayatın her alanında gözlemlenebilecek olgular meydana getirir. Avcı-toplayıcı toplumdan tarım toplumu, endüstri toplumu, bilgi toplumu ve bir sonraki aşama olarak hedeflenen ‘beşinci endüstri toplumu’na –‘Endüstri 5.0’ veya daha yaygın adlandırmayla ‘Toplum 5.0’- kadar yaşanan ve yaşanması olası tüm dönüşümler, sadece teknolojik ve ekonomik yönleriyle değil toplumsal ve insanî yönleriyle de ele alınmalıdır. Bu sayede gelecekte hayata geçmesi öngörülen ya da hedeflenen toplum modellerine ilişkin çıkarımlarda bulunmak daha mümkün hâle gelecektir. İnsanlığı bekleyen gelecek senaryoları içinde, son dönemde en çok tartışılan model ya da yaklaşımlardan biri Toplum 5.0’dır. Japonya hükümetince hazırlanıp 2016 yılında dünya kamuoyuyla paylaşılan *5. Bilim ve Teknoloji Temel Planı*’nda ilk kez bahsi geçen Toplum 5.0 tahayyülünün temel düşünsel zemininin ‘insan odaklı’ bir yaklaşıma dayandığı belirtilmektedir. Bu yeni toplum modeli, ‘süper akıllı toplum’ olarak da adlandırılmaktadır. Toplum 5.0, Endüstri 4.0 ile varılan teknolojik birikimin topluma hizmet eder hâle gelmesini hedeflemektedir. Toplumsal, bireysel, etik ve ekolojik sorunları önceleyen, sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen Toplum 5.0; teknolojik ilerleme, üretimde verimlilik ve ekonomik yarar odaklı Endüstri 4.0’a göre çok daha insanî bir model olma iddiası taşımaktadır. Toplum 5.0’ın bir diğer önemli hedefi ise önceki toplum modellerinde bölge, sınıf, cinsiyet, milliyet, etnisite gibi değişkenler ve dezavantajlardan kaynaklanan eşitsizliklerin yanı sıra; standardize edilmiş, tek boyutlu üretim ve tüketim biçimleriyle kısıtlanan insanî potansiyellerin açığa çıkabilmesine olanak sağlayacak özgürlükçü ve çok boyutlu düzenlemeleri hayata geçirmektir. Ancak yüzyıllardır süregelen ve Endüstri 4.0’la birlikte yeni boyutlar kazanan eşitsizlik durumlarının süper akıllı toplumda nasıl aşılabileceği meselesi tartışmalıdır. Keza bu yeni toplum kurgusunda hedeflenen insan-yapay zekâ iş birliğine ülke ekonomilerinin, teknolojik altyapılarının ve eğitim sistemlerinin ne ölçüde imkân sağlayacağı da ayrı bir tartışma konusudur. Ayrıca, son dönemde daha da yaygınlaşan akıllı telefon ve dijital oyun bağımlılığı gibi sorunların yanı sıra; kamu yönetimi, bankacılık ve dijital sosyal ağlar gibi alanlardaki dijital mahremiyet ve güvenlik sorunlarının

¹⁹ Uzman Sosyolog, gamzecerin869947@gmail.com.

²⁰ Dr. Öğr. Üyesi, Sosyoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2203-1786>, emine.ozturk@dpu.edu.tr.

süper akıllı toplumda da artarak devam edeceğini öngörmek mümkündür. Bunlardan hareketle, bu çalışmada Toplum 5.0 anlayışının amaçları, olası sonuçları ve Toplum 5.0 üzerine tartışmalar, sosyolojik bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Toplum 5.0, Endüstri 5.0, Süper Akıllı Toplum, Dijital Dönüşüm

An Examination of the Language and History Reforms in Turkey's Transition to a Nation-State within the Context of Secularization

Gamze Çetin²¹, Emine Öztürk²²

Abstract

Technological advancements not only indicate a technical and industrial transformation, but also create observable phenomena in every area of social life. The transformations experienced and anticipated, from hunter-gatherer societies to agricultural societies, industrial societies, knowledge societies, and the next phase targeted as the ‘fifth industrial society’—known as ‘Industry 5.0’ or more commonly as ‘Society 5.0’—should be examined not only in their technological and economic aspects but also in their social and human dimensions. This approach makes it easier to draw conclusions about the social models expected or targeted to be implemented in the future. Among the future scenarios awaiting humanity, one of the most discussed models or approaches in recent times is Society 5.0. The concept of Society 5.0 was first mentioned in Japan's government-prepared *5th Basic Plan for Science and Technology*, shared with the global public in 2016, and its foundational thought is based on a ‘human-centered’ approach. This new social model is also referred to as a ‘super-smart society’. Society 5.0 aims to make the technological accumulation reached with Industry 4.0 serve society. Prioritizing social, individual, ethical, and ecological issues and targeting sustainable development, Society 5.0 claims to be a much more humane model compared to the technology, productivity, and economic benefit-oriented Industry 4.0. Another important goal of Society 5.0 is to implement liberating and multidimensional regulations that will allow the emergence of human potential, which has been constrained by inequalities stemming from factors such as region, class, gender, nationality, and ethnicity, as well as by standardized, one-dimensional production and consumption patterns in previous societal models. However, the question of how the longstanding patterns of inequality, which have gained new dimensions with Industry 4.0, can be overcome in a super-smart society remains debated. Similarly, the extent to which the collaboration between artificial intelligence and humans can be facilitated by national economies, technological infrastructures, and educational systems is another topic for discussion. In addition, it is possible to predict that problems such as smartphone and digital game addiction, which have become more widespread recently, as

²¹ Expert Sociologist, gamzecetin869947@gmail.com.

²² Asst. Prof., Department of Sociology, Faculty of Science and Arts, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2203-1786>, emine.ozturk@dpu.edu.tr.

well as digital privacy and security problems in areas such as public administration, banking and digital social networks, will continue to increase in the super-smart society. From these considerations, this study examines the aims, potential outcomes, and discussions surrounding the understanding of Society 5.0 from a sociological perspective.

Keywords: Society 5.0, Industry 5.0, Super-Smart Society, Digital Transformation

Toplumsal Çatışmaların Anlaşılması, Aktarılması ve Çözümünde Sanatın İşlevselliği:**İsrail-Filistin Krizi Örneği****İhsan Çapcıoğlu²³, Ayşe Baydaş²⁴****Özet**

Küreselleşen dünyada teknolojinin gelişmesi, zamanın ve mekânın sınırlarını aşan yoğun bir toplumsal etkileşim ağı oluşturmuştur. Bu durum kültürel entegrasyon ve çok kültürlülüğün yanı sıra, toplumsal çatışmaları da beraberinde getirmiştir. Tabii bir durum olarak sanat da bu etkileşimden payını almış, tekil sanatçı anlayışının yerini kitlesel yapılar ve örnekler almıştır. Bugün sanat, bir meşrulaştırma aracı olarak kullanılabildiği gibi toplumsal sorunların ifade alanı bulduğu bir mecra olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Özellikle göçmenler, çevre ve iklim sorunları ile küresel çatışma alanları gibi konularla bağlantılı olarak ortaya çıkan kitlesel eylemlerde, sorunu etkili bir şekilde duyurma ve kamuoyunun dikkatini çekme açısından oldukça etkili bir araç haline gelmiştir. Bu çalışmada, küresel ölçekli çatışmaların yarattığı toplumsal gerilimin sanat alanındaki yansımaları ele alınmaktadır. Araştırmamız, söz konusu küresel gerilim içerisinde sanatın nasıl bir role büründüğünü ve bu bağlamdaki işlevsel boyutunu anlama amacı gütmektedir. Bu kapsamda güncel çatışma örneklerinden biri olan Filistin-İsrail krizi mercek altına alınarak bu çatışmaya ilişkin örneklerin sanatsal ifadelerdeki aktarımları incelenmiştir. Bu doğrultuda sanatın; modernitenin başlangıcından itibaren değişen toplumsal konumu, toplumsal çatışma ile ilişkisi ve Filistin-İsrail krizi örneğinde doğurduğu tepkisel eylemlerdeki işlevinin çözümlenmesi amaçlanmıştır. Bir sosyolog aynı zamanda bir sanatçı olan Adorno'nun sanat ile ilgili fikirleri yoğun olarak bu çözümleme sürecine dâhil edilmiştir. Şiir, resim, şarkı, dans gibi sanatsal öğeler esas alınmış, haber ve sanat sitelerinden elde edilen yazılı ve görsel kaynaklar ele alınarak içerik analizi ve doküman analizi yapılmıştır. Sanatın bireysel ve toplumsal hayatta kendisine güçlü bir ifade alanı bulduğu, temel bir motivasyon aracı olduğu, bireylere özgürlük alanı sunan bir tepki aracı olarak da işlev gördüğü anlaşılmıştır. Bu özelliğiyle sanatın tarihsel süreçte olduğu gibi günümüzde de mevcut çatışmaların çözümüne katkıda bulunan ve barışçıl bir dünyanın imkânını diri tutan bir işleve sahip olduğu görülmektedir.

²³ Prof. Dr., Felsefe ve Din Bilimleri Din Sosyolojisi Anabilim Dalı, İlahiyat Fakültesi, Ankara Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4796-5232>, ihsancapcioglu@yahoo.com.

²⁴ Doktora Öğrencisi, Felsefe ve Din Bilimleri Din Sosyolojisi Anabilim Dalı, İlahiyat Fakültesi, Ankara Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0009-0007-7334-900X>, aysebaydas14@gmail.com.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Sanat, Toplum, Toplumsal Çatışma, Çatışma Çözümü, Filistin-İsrail Krizi

The Functionality of Art in the Understanding, Transmission and Resolution of Social Conflicts: The Case of the Israeli-Palestinian Crisis

İhsan Çapcıoğlu²⁵, Ayşe Baydaş²⁶

Abstracts

In a globalizing world, the development of technology has created an intense network of social interaction that transcends the boundaries of time and space. This situation has brought about social conflicts as well as cultural integration and multiculturalism. As a matter of course, art has also taken its share from this interaction, and the understanding of the individual artist has been replaced by mass structures and examples. Today, art can be used as a means of legitimization as well as a medium through which social problems find a space for expression. It has become a highly effective tool for effectively publicizing the problem and attracting public attention, especially in mass protests related to issues such as migrants, environmental and climate problems, and global conflict areas. This study focuses on the reflections of the social tension created by global-scale conflicts in the field of art. Our research aims to understand the role of art in this global tension and its functional dimension in this context. In this context, the Palestinian-Israeli crisis, which is one of the current examples of conflict, has been scrutinized and the transfer of examples of this conflict in artistic expressions has been analyzed. In this direction, it is aimed to analyze the changing social position of art since the beginning of modernity, its relationship with social conflict and its function in the reactionary actions it has caused in the example of the Palestinian-Israeli crisis. The ideas of Adorno, who was a sociologist and an artist at the same time, were intensively included in this analysis process. Artistic elements such as poetry, painting, song and dance were taken as basis, and content analysis and document analysis were made by considering written and visual sources obtained from news and art websites. It has been understood that art finds a strong expression in individual and social life, that it is a basic motivational tool, and that it also functions as a reaction tool that offers individuals a space of freedom. With this feature, it can be seen that art has a function that contributes to the resolution of existing conflicts and keeps alive the possibility of a peaceful world, just as it did throughout history.

²⁵ Prof. Dr., Philosophy and Religious Sciences, Sociology of Religion, Faculty of Divinity, Ankara University, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4796-5232>, ihsancapcioglu@yahoo.com.

²⁶ PhD Student, Philosophy and Religious Sciences, Sociology of Religion, Faculty of Divinity, Ankara University, ORCID <https://orcid.org/0009-0007-7334-900X>, aysebaydas14@gmail.com.

Keywords: Sociology, Art, Society, Social Conflict, Conflict Resolution, Palestinian-Israeli Crisis.

Türkiye’den Amerika Birleşik Devletleri’ne Yasa Dışı Olarak Giden Göçmenlerin

Medyada Temsili

İsa Çelikdönmez²⁷

Özet

Göç; ekonomik, siyasi, dini, sosyal, güvenlik ve diğer sebeplerle insanların hayatlarının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere yaşadıkları yerden başka bir noktaya taşınıp yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme eylemidir. Bu göçler yasal yollarla olabildiği gibi kaçak göç olarak tabir edilen, yasal olmayan yöntemlerle de gerçekleşebilmektedir.

Türkiye’den Amerika Birleşik Devletleri’ne yönelik toplu insan göçü özellikle 2021 yılından itibaren dikkat çekici bir şekilde artış göstermiştir. Bu artışın çok önemli bir bölümünü Türkiye’den Meksika’ya ulaşarak, Meksika sınırından ABD’ye kaçak giriş yapan göçmenler oluşturmuştur. Türkiye’den ABD’ye yönelik gerçekleşen, 2024 yılı itibarıyla sayısı yüz bini aşan ve neredeyse tamamı ekonomik gerekçelerle yapılan bu kaçak göçmen akını doğal olarak ilgi çekmiş ve Türk medyasında da zaman zaman haber olmuştur. Özellikle internet sitelerinde haber olarak yer almıştır.

Bu çalışmada Türkiye’den ABD’ye yapılan kaçak göçlerin, Türk ana akım medyasının yazılı basın kısmını oluşturan ulusal gazetelerin haber sitelerinde ve sadece internet üzerinden yayın yapan ulusal haber sitelerinde haberleştirilmesi ele alınmıştır. Örneklem olarak en fazla okuyucu kitlesine sahip olan, ayrıca Türkiye’den ABD’ye yapılan kaçak göç haberlerine en çok yer veren ve farklı politik görüşlere sahip olan “Sözcü, Yeniçağ, Sabah, Odatv ve Amerika’nın Sesi (VOA) Türkçe” haber siteleri seçilmiştir. Türkiye’den ABD’ye giden kaçak göçmenlerin yukarıda isimleri verilen ve örneklem olarak seçilen medya sitelerinde haber olarak yer alışı; betimsel araştırma yöntemi, eleştirel söylem analizi ve içerik analizi yöntemleriyle incelenmiş ve göçmenlerin medyada temsili ile ilgili bir bakış açısı kazanılmıştır. Yapılan göçlerin sebepleri, gerçekleşme yöntemleri, sonuçları ve bu göç hareketlerinin medyada haberleştirilme şekli bilimsel bir çerçevede incelenerek ortaya konmuştur.

²⁷ Yüksek Lisans Öğrencisi, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Frat Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0009-0009-4930-6688>, isacelikdonmez753@gmail.com.

Anahtar Kelimeler: Göç, Yasadışı Göç, Amerika'ya Göç, İnternet Medyası

Representation of Immigrants who Entered the United States Illegally from Turkey in the Turkish Mainstream Media

İsa Çelikdönmez²⁸

Abstract

Migration; it is the act of geographical displacement where people move from where they live to another point to spend all or part of their lives due to economic, political, religious, social, security and other reasons. These migrations can occur by legal means or by illegal methods, which are called illegal migration.

Mass human migration from Turkey to the United States has increased noticeably, especially since 2021. A significant part of this increase was caused by immigrants who reached Mexico from Turkey and entered the USA illegally through the Mexican border. This influx of illegal immigrants from Turkey to the USA, whose number exceeds one hundred thousand by 2024 and is almost entirely for economic reasons, has naturally attracted attention and has been reported in the Turkish media from time to time. It was especially featured as news on websites.

In this study, the reporting of illegal immigration from Turkey to the USA on the news sites of national newspapers, which constitute the print media section of the Turkish mainstream media, and on national news sites broadcasting only on the internet, is discussed. As a sample, "Sözcü, Yeniçağ, Sabah, Odatv and Voice of America (VOA) Turkish" news sites have the highest readership, also give the most coverage to the news about illegal immigration from Turkey to the USA and have different political views has been selected. The coverage of illegal immigrants from Turkey to the USA in the media sites named above and chosen as a sample; it was examined with descriptive research method, critical discourse analysis and content analysis methods and a perspective on the representation of immigrants in the media was gained. The reasons for the migrations, their methods, their results and the way these migration movements were reported in the media were examined and revealed within a scientific framework.

Keywords: Migration, Illegal Migration, Migration to America, Internet Media

²⁸ Master's Student, Department of Sociology, Graduate Institute for Social Science, Firat University, ORCID <https://orcid.org/0009-0009-4930-6688>, isacelikdonmez753@gmail.com.

Uşak Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Perspektifinden Türkiye’de Sosyoloji Eğitime İlişkin Algının Niceliksel Analizi²⁹

Hatice Özer³⁰

Özet

Kuruluşundan itibaren dünyada ve sonrasında Türkiye’de dikkate değer bazı yönetsel ve kuramsal süreçlerden geçen sosyoloji; yaşadığımız çağda ve gelecekte toplumsal yapıyı oluşturan kurumları, yapının bütün birimlerinde hızla artan sosyal değişmeyi, bunların neden olduğu sorunları açıklamak, anlamak ve yorumlamak açısından önemli bir disiplindir. Sosyoloji, insanların birbirleriyle ilişkilerini, insan davranışlarını etkileyen olayları ve bu şekilde oluşan toplumsal ilişki ağlarını, niceliksel ve niteliksel tüm yönleriyle ele alan bir bilim dalıdır. Ayrıca bir meslek alanı olarak sosyolojinin konumu, statüsü ve değeri ya da önemi pratikte bu alanda öğrenci olan ya da mezun bireyleri ve onların yakın sosyal çevrelerini doğrudan etkilemektedir. Çalışmanın konu ve kapsamına üniversite gençliğinin sosyoloji eğitime ilişkin tutum ve görüşlerini etkileyen faktörler ve kendi geleceklerine ilişkin beklentileri dahil edilmiştir. Sosyoloji bölümünde öğrenim gören gençlerin bölüme yönelik algı boyutlarını; tutum, beklenti, Türkiye’de sosyolojinin gelecek algısı ve kaygı, okuduğu sınıf, cinsiyet, ailesinin gelir düzeyi gibi faktörlerin hangi boyutlarda ve nasıl etkilemekte olduğunun tespiti gençlerin akademik başarıları ve sosyoloji eğitiminin içeriğinin yapılandırılması açısından önemlidir. Ayrıca artık günümüz dünyasındaki siyasi, ekonomik, kültürel oluşum ve değişimler göz önünde bulundurulduğunda sosyal bilimlerin konumu ve statüsü giderek daha da önem arz etmektedir. Bu alanlarda eğitim alan öğrencilerin sorunlarının tespit edilmesi; eğitim öğretim planlamalarının yapılması, gelecekteki iş olanaklarının artması, özellikle eğitim gördükleri alanlarda istihdam edilerek toplum yararına çalışmalar yapmaları açısından değerlidir. Sosyal bilim statüsüyle sosyoloji bu önemle bir konuma sahip olmalıdır. Türkiye’deki üniversitelerin sosyoloji bölümlerinden mezun olan “sosyolog” statüsündeki gençlerin bu mesleğin önemini bilincinde yetişip yeterli politikalarla yetkili kurumlarca hakkettikleri konumlara kavuşturulmaları anlamlı olacaktır. Bu önemli noktalardan hareketle, bu çalışmada amaç; Türkiye’de bir sosyal bilim olarak sosyoloji bölümünün ve eğitiminin sorunlarını tespit etmek ya da buna ilişkin öngöründe

²⁹ Bu araştırma, T.C. Uşak Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 2020-130 sayılı onayı ve izni alınarak yapılmıştır.

³⁰ Dr. Öğr. Üyesi, Sosyoloji Bölümü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Uşak Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3937-3694>, hatice.ozer@usak.edu.tr.

bulunmak, sosyoloji bölümünde öğrenim gören gençlerin sosyoloji eğitimi ve sosyoloji bölümüne ilişkin tutum, beklenti, gelecek algısı, Türkiye’de sosyolojinin gelecek algısı ve kaygılarını içeren algı boyutlarını bazı değişkenler açısından ortaya koymaktır. Bu amaçla; Uşak Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde öğrenim gören gençlerin sosyolojiye ve sosyoloji eğitimine ilişkin algıları niceliksel olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada amaçsal örneklem seçim tekniği kullanılmıştır. Uşak Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nde öğrenim gören 220 genç ile anket çalışması yapılarak bu konuda bilgi edinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uşak Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Sosyoloji Eğitimi Algısı, Türkiye’de Sosyolojinin Gelecek Algısı

**Perception of Educational Sociology in Turkey: A Quantitative Study of Uşak
University Department of Sociology Students³¹**

Hatice Özer³²

Abstract

After considering in the world and in Turkey since its inception some methodological value and the sociology of the theoretical process; it is an important discipline in terms of explaining, understanding and interpreting the institutions that from the social structure in the our age and in the future, the rapidly increasing social change in all units of the structure, and the problems they cause. Sociology is a science that deals with the relations of people with each other, the affect human behavior and the social relationship networks formed in this ways, in all the quantitative and qualitative aspects. In addition, the position, status and value or importance of sociology as a profession directly affects the individuals who are students or graduates in this field and their close social environments in this field in practice. The subject of scope of the study include the factors affecting the attitudes and opinions of university youth regarding sociology education and their expectations for their own future. Perception dimensions of young people studying in the sociology department towards to department determining to what extent and how factor such as attitudes, expectations, perception of the future of sociology in Turkey and anxiety grade, gender and family income level affect the academic success of young people and the structure of the content of sociology education is important. Moreover considering the political, economic and cultural formations and changes in today's world, the position and status of social sciences are becoming increasingly important. It is valuable in terms of identifying the problems of students studying in these fields, making education and training plans, increasing their future job opportunities, and working for the benefit of society, especially by being employed in the fields they are educated in. Sociology with its status as a social science, should have a position of this importance. It would be meaningful for young people with "sociologist" status who graduate from the sociology departments of universities in Turkey, to be raised in the awareness of the importance of this profession and to be given the positions they deserve by authorized institutions with adequate policies. Based on these importance points, the aim of this study; to

³¹ This research was conducted with the approval and permission (No. 2020-130) of the Scientific Research and Publication Ethics Board for Social Sciences and Humanities at the Rectorate of Uşak University.

³² Asst. Prof., Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Uşak University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3937-3694>, hatice.ozer@usak.edu.tr.

identity the problems of education and sociology as a science section in Turkey or to make a prediction regarding this, sociology section of the attitudes of young people's sociology and department studying, expectations, future perception, perception of sizes including future perceptions and concerns of sociology in Turkey to reveal the dimensions of perception in terms of some variables. For this aim; the perceptions of young people studying at the Department of Sociology at Uşak University regarding sociology and sociology education were qualitatively evaluated. Purposeful sample selection technique was used in the study. A survey was conducted with 220 young people studying at the Department Sociology of Uşak University on this subject.

Keywords: Uşak University Department of Sociology, Sociology Education Perception, The Future Perception of Sociology in Türkiye.

Edebiyat Mahfilleri ve Himayecilik İlişkisine Türk Kadın Edebiyatçıları Üzerinden**Bakma****Mihriban İpek³³****Özet**

Mahfil kavramı, literatürde genel anlamı itibarıyla toplantı mekânı, buluşma yeri, bir muhitte toplanan kişiler olarak tanımlanır. Edebiyat mahfili ise edebiyatçıların, başta edebiyat ve sanat olmak üzere çeşitli meseleler etrafında sohbetler ettiği, istişarelerde bulunduğu toplantılara ev sahipliği yapan mekânlardır. Edebiyat mahfilini sıradan bir toplantı veya buluşma yerinden ayıran en önemli özellikleri, rastlantısallıktan ve münferitlikten uzak olması, planlanmış buluşmalara sahne olması, edebiyatçıların edebî üretimlerini beslemesi ve toplantıların süreklilik arz etmesidir. Edebiyat tarihi boyunca padişah ve şehzade sarayları, paşaların ve beylerin konakları, sanatçıların evleri, sanat galerileri, dergi ofisleri, kitabeveleri, kahvehaneler, oteller, kafeler, restoranlar, pastaneler, çay bahçeleri, meyhaneler ve barlar edebiyat mahfilleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Edebiyat mahfillerinde genel olarak, edebiyatla ilgili sohbetler yapılmakla beraber sanatı, siyaseti, güncel meseleleri içinde barındıran birçok konu ele alınmaktadır. Edebiyat mahfillerinin en önemli özelliklerinden birisi de genç kuşaklarla tecrübeli edebiyatçıların bir araya gelmesine, usta-çırak ilişkisinin kurulmasına imkân sağlamasıdır. Edebiyat mahfilleri bu bakımdan bir köprü işlevi görmekte, katılımcılara değerli entelektüel kazanımlar sunmaktadır. Edebiyat buluşmalarında, katılımcılar arasında önemli fikir alışverişleri de gerçekleşmektedir. Örneğin kitap çalışmasını tamamlayan bir yazar, yayın öncesinde eserini mahfil müdavimlerinin değerlendirmesine sunmakta, yazarın yapıcı eleştiriler alması mümkün olmaktadır. Böylece, edebiyat mahfilleri henüz yayımlanmamış eserlerin paylaşıldığı, ortak bir eleştiri mekanizmasının işletildiği bir etkileşim alanı oluşturmaktadır. Edebiyat mahfillerinin oluşmasını sağlayan önemli etkenlerden biri, himayecilik faaliyetleridir. Türkiye’de edebiyat çevrelerinden saygın isimler, edebiyat himayecisi/hâmisi rolünü üstlenerek evlerini edebiyat mahfili hâline getirmiş; Türk kadın edebiyatçıları da himayecilik konusunda önemli bir yer edinmiştir. İhsan Raif Hanım, Şair Nigâr Hanım, Fatma Aliye Topuz, Adalet Cimcoz, Şükûfe Nihal, Adalet Ağaoğlu, Emine Işınsoy, Nezihe Meriç ve Sevgi Soysal önemli kadın himayecilerdir. Bahsi geçen isimler, evlerinde çeşitli edebiyat, sanat buluşmaları düzenlemekle kalmamış; bu toplantıların müdavimlerini zarafetle ve misafirperverlikle ağırlamıştır. Edebiyat hâmisi kadınların önemli

³³ Uzman Sosyolog, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8659-6954>, ipekmihriban01@gmail.com.

ve ortak özelliklerinden birisi de yazdıkları eserlerde, katıldıkları faaliyetlerde toplumsal cinsiyet eşitsizliği meselesine eğilmeleri, bu konuya dair farkındalık geliştirmek için çaba göstermiş olmalarıdır. Tüm bunlardan hareketle, bu çalışma, edebiyat mahfili olarak nitelenebilecek ortamlarda örülen himayecilik ve toplumsal cinsiyet ilişkilerine, Türk kadın edebiyatçıları üzerinden bakmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat Mahfilleri, Himayecilik, Toplumsal Cinsiyet, Türk Kadın Edebiyatçıları

Modern Human's Alter Ego: Creation of Digital Identity and Digital Deception

Mihriban İpek³⁴

Abstract

In literature, the concept of a literary circle is generally defined as a meeting space, a meeting place, or a gathering of people in a community. A literary circle, on the other hand, is a venue that hosts meetings where writers engage in conversations and consultations on various issues, primarily literature and art. The most important characteristics that distinguish a literary circle from an ordinary meeting or gathering place are its distance from randomness and isolation, its role as a venue for planned meetings, its role in nurturing the literary output of writers, and the continuity of these meetings. Throughout literary history, palaces of sultans and princes, mansions of pashas and beys, artists' homes, art galleries, magazine offices, bookstores, coffee houses, hotels, cafes, restaurants, pastry shops, tea gardens, taverns, and bars have all served as literary circles. While literary conversations generally take place in literary circle, many topics encompassing art, politics, and current affairs are also discussed. One of the most important characteristics of literary circles is that they provide an opportunity for younger generations and experienced writers to come together and for a master-apprentice relationship to be established. In this respect, literary circles serve as a bridge, offering participants valuable intellectual gains. Important exchanges of ideas also take place among participants in literary gatherings. For example, an author who has completed a book can present their work to the evaluation of the circle's regulars before publication, allowing the author to receive constructive criticism. Thus, literary circles create an interactive space where unpublished works are shared and a common critical mechanism is operated. One of the important factors that enabled the formation of literary circles is patronage activities. In Turkey, respected figures from literary circles have taken on the role of literary patrons, turning their homes into literary circles; Turkish women writers have also gained an important place in patronage. İhsan Raif Hanım, Şair Nigâr Hanım, Fatma Aliye Topuz, Adalet Cimcoz, Şükûfe Nihal, Adalet Ağaoğlu, Emine İşinsu, Nezihe Meriç, and Sevgi Soysal are important female patrons. These women not only organized various literary and artistic gatherings in their homes but also gracefully and hospitably hosted the attendees. A significant and common characteristic of these female literary patrons is their focus on gender inequality in their writings and activities, and their efforts to raise awareness on this issue. Based on all

³⁴ Expert Sociologist, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8659-6954>, ipekmihriban01@gmail.com.

this, this study aims to examine the relationship between patronage and gender within environments that can be described as literary circles, through the lens of Turkish female writers.

Keywords: Literary Circles, Patronage, Gender, Turkish Female Writers

Çin’deki Sosyal Kredi Sisteminin Türkiye’de Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi

Mustafa Pektaş³⁵

Özet

Değişen ve gelişen dünyamızda teknoloji ile iç içe bir yaşam sürdürmektedir insanlık. Bu değişim ve gelişim, hayatımızın da dijitalleşmesine olumlu veya olumsuz yönde etkileri olmaktadır. Bunlar, kolaylıklar ve zorluklar, baskılar ve özgürlükler, hastalık ve sağlık gibi sayılabilir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak küreselleşen dünyamızda Çin’de uygulanmaya başlayan sosyal kredi sistemini anlamaya yönelik ülkemizde yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Literatür taramasında, sosyal kredi sistemi (SKS) ile dünyanın en fazla nüfusa sahip olan ülkesi Çin bu sürece niçin ve ne zaman başladığına, neyi amaçladığına, sistemin uygulanmasına dair bilgiler edinilmiştir.

24 Ekim 1945 yılında dünya barışını, güvenliğini tesis etmek ve uluslararası alanda ekonomik, sosyal ve kültürel bir iş birliği oluşturmak için kurulan Birleşmiş Milletler (BM), günümüzde Türkiye’nin kurucu üye olduğu 193 üye ülkeye sahip bir kuruluş olarak dünyanın en büyük uluslararası organizasyonudur. İlki 2000 yılında BM tarafından sekiz ana başlık altında değerlendirilen küresel kalkınmayı amaçlayan 193 ülke ve 23 çok uluslu şirketin ortak kararları ile Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri politikası ilan edilmiştir. Aradan geçen 15 yıl sonra Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (BMSKA) yoksulluğu ortadan kaldırmak, dünya gezegenini korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak üzere 2030 sonuna kadar ulaşılması için 17 amaç Ocak 2016’da yürürlüğe girdi. İşte 2020 yılından 2030 yılına kadar bu 17 amaçlar doğrultusunda icraatlerin olması planlanmaktadır. Bu icraatların hayata geçirilmesinde sosyal kredi sisteminin rolü yadsınamaz olmaktadır. SKS her ne kadar Çin Devlet politikası gibi görünse de BMSKA ile örtüşmektedir. Dijital çağda, yüz tanıma, sosyal medya kullanımı, toplumsal kuralların ihlal edilip edilmediği gibi konularda ödüllendirme ve ceza sistemine dayalı olan SKS yapay zeka teknolojileri ile daha çok etkin bir hal almaktadır.

Sosyal kredi sistemini başlatan ülke konumunda olan Çin, BMSKA doğrultusunda bu sistemi dünyada yaygınlaştıracak mı sorusuna cevaplar aranmıştır. Sosyal kredi sisteminin insanlara, devletlere ve birbirleri ile olan ilişkilerine olası muhtemel etkileri analiz edilerek sistemin

³⁵ Lisans Öğrencisi, Gazetecilik Bölümü, İşletme Fakültesi, İstanbul Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3302-088X>, mustafapektas@ogr.iu.edu.tr.

maddi ve manevi bakımından Türkiye’de uygulanabilirliğine yönelik olumlu ve olumsuz gelişmelere yer verilerek çalışmanın tamamlanması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Kredi Sistemi, Çin, Türkiye, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Dijital Takip, Dijital Kontrol

Citizenship in the Context of Rights and Duties: The Case of Syrian Refugees

Mustafa Pektaş³⁶

Abstract

The humanity keeps an interwoven life with technology in the changing and developing world. This change and development has also positive and negative effects on the digitalization of our lives. These are mainly facilities, difficulties, pressures and freedom as well as illnesses and health. The present study analyzes the practices realized in Turkey in order to comprehend Social Credit System that started to be applied in China by utilizing qualitative research techniques in our globalizing world. In literature survey, it has been obtained why and when China, the most populated country on earth, began this process named social credit system (SCS) and what China aims for as well as information over the practice of the system.

United Nations that was established in order to establish the world peace and security, to build economical, social, and cultural international cooperation is the biggest international organization with 193 members including Turkey as a founder member. Through the joint decisions of 194 countries and 23 international companies that aim for international development stated under 8 main topics by United Nations in 2000 first time, United Nations Millennium Development Goals were declared. After a period of 15 years, United Nations' 17 Sustainable Development Goals (SDGs), to be reached until 2030, were put into practice to eliminate poverty, protect the world, and establish peace and welfare atmosphere for all humans on January, 2016. Therefore, it is aimed that the practices should be realized in line with these 17 goals from 2020 to 2030. The role of Social Credit System is indispensable to realize these practices. Although SCS seems to be China state policy, it is in line with SDGs. It obtains more active role through the artificial intelligent technologies based on the rewarding and punishment in the issues such as face recognition, social media use, the verifiability of the violation of social rules.

It was aimed to respond the question whether China, as the country that initiates Social Credit System, will expand this system in the direction of SDGs. Analyzing the possible effects of social credit system on humans, states, and their mutual relations, it was aimed to complete

³⁶ Undergraduate Student, Department of Journalism, Faculty of Business Administration, İstanbul University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3302-088X>, mustafapektas@ogr.iu.edu.tr.

the study. The study also presented the positive and negative developments in the practicability of the system in Turkey in terms of material and moral aspects.

Keywords: Social Credit System, China, Turkey, UN Sustainable Development Goals, Digital Pursuit, Digital Control

Dijital Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Avantajlar, Sınır ve Sınırlılıklar

Nebiye Konuk Kandemir³⁷

Özet

Teknolojik gelişmelerin toplumsal yönlerini ele alan sosyolojik çalışmalar, araştırmalar yıllardır yapmaktadır. Son dönemde ise internet kullanımından yapay zekaya kadar pek çok konu toplumsal yapıyı etkilediğinden, dönüştürmeye başladığından bu konulara ilginin arttığı söylenmelidir.

Sosyolojinin yeni bir alt disiplini olan dijital sosyoloji, kavramları, kuramsal temelleri, yöntemi açısından tartışılması gereken bir alandır. Halkla ilişkiler, işletme, endüstri mühendisliği, bilgisayar mühendisliği ve benzeri gibi pek çok alanda dijital sosyoloji çalışmaları yapılmaktadır. Dijital sosyolojinin yeni bir alan olmasıyla birlikte dijitalleşmenin hızı alanın yerleşikliğini güçleştirmektedir. Bu çerçevede ele alındığında, dijital sosyoloji alanına ait yöntem ve teknikler de hem çok farklı disiplinden beslenmekte, hem hızla değişip dönüşmekte, yöntem ve tekniklerin sınırlarını çizmek bazı güçlükler taşımaktadır.

Bu çalışmada ise dijital sosyoloji alanının konusu kapsamına giren ve literatürde yer alan “dijital” kavramını kullanan farklı disiplinlerdeki araştırmalar da dahil edilerek, yöntem ve tekniklere ilişkin avantajlar, sınır ve sınırlılıklar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Sosyoloji, Dijital Sosyolojide Araştırma Yöntem Ve Teknikleri

³⁷ Prof. Dr., Sosyoloji Bölümü, Edebiyat Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2046-1133>, nebiye.konukkandemir@deu.edu.tr.

Research Methods and Techniques in Digital Sociology, Advantages, Limits And Limitations

Nebiye Konuk Kandemir³⁸

Abstract

Sociological studies and researches that address the social aspects of technological developments have been conducted for years. Recently, it should be said that interest in these topics has increased since many issues from internet use to artificial intelligence have affected and transformed the social structure.

Digital sociology, a new sub-discipline of sociology, is a field that needs to be discussed in terms of its concepts, theoretical foundations, and method. Digital sociology studies are conducted in many fields such as public relations, business, industrial engineering, computer engineering, and the like. Along with digital sociology being a new field, the speed of digitalization makes it difficult for the field to become established. When considered within this framework, the methods and techniques of digital sociology are fed by many different disciplines, and they change and transform rapidly, and drawing the boundaries of methods and techniques poses some difficulties.

In this study, the advantages, limits, and limitations of methods and techniques are discussed by including researches in different disciplines that fall within the scope of the field of digital sociology and use the concept of “digital” in the literature.

Keywords: Digital Sociology, Research Methods and Techniques in Digital Sociology

³⁸ Prof. Dr., Department of Sociology, Faculty of Literature, Dokuz Eylül University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2046-1133>, nebiye.konukkandemir@deu.edu.tr.

Eşitlik Kuramı Bakış Açısıyla Örgütsel Adalet Kavramı

Nilüfer Şahin Tezcan³⁹

Özet

Adalet ve eşitlik kavramları insanlar için sosyal ortamlarda olduğu kadar örgüt ortamı ve örgüt faaliyetleri içinde de önemsenen ve ilgi gören kavramlardır. İlgili kavramlar multidisipliner yapıda olması sebebiyle, birçok alanda ele alınmaya devam etmektedir. Motivasyon kuramlarından olan eşitlik kuramı temelde, örgüt çalışanlarının eşitlikle ilgili algılarının iş performansı üzerinde nasıl etkiler oluşturduğuna odaklanmaktadır. Gerçekleştirilen faaliyetler sonucu elde edilen kazanımların diğer üyelerin kazanımlarıyla kıyaslanması sonucu örgütte çalışanlar tarafından eşitlik veya eşitsizlik hakkında çeşitli çıkarımlar yapılmaktadır.⁴⁰ Adalet ve eşitlik kavramları örgüte üye olan insanın yaşamını doğrudan veya dolaylı şekilde etkileyen yapıdadır.

Örgütlerin iyi değerlendirilmesi gereken sermayelerinden biri insan faktörüdür. Yaşamının büyük bir kısmını iş yaşamına dahil olup, iş alanında harcayan insanlar örgüt içinde faaliyetlerini sürdürürken birçok durumla karşı karşıya gelmektedir. Karşılaşılan bu durumlar örgütsel davranış literatüründe örgütsel değişkenler olarak ele alınmaktadır. Bunlardan önemli olan biri örgütsel adalet kavramıdır. Örgütsel adalet kavramı bireyin iş ortamını, yöneticileri veya çeşitli değişkenleri, olayları, durumları adil olup olmamasına göre değerlendirmesiyle ilgilidir. Bireyin örgütsel adaletle yönelik olarak yapacağı çıkarımlar birçok örgütsel değişken bakımından olumlu veya olumsuz özelliğe sahip sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Ortaya çıkabilecek olumlu işgören tutumları olarak; işgören adanmışlığının sağlanması, iş tatmininin artması, örgütsel bağlılığın gelişmesi, artan işe devamlılık, işgören devir oranında azalma, örgütsel vatandaşlık davranışının gelişmesi, olumlu duygulanım ve işgören mutluluğunun iyi seviyelerde tutulması vb. şeklinde birçok madde sıralanabilmektedir. Olumsuz işgören tutumları olarak; artan iş stresi, azalan işgören performansı, işyerinde uygun olmayan davranışların gelişmesi, tükenmişlik duygusuna kapılma vb. şeklinde birçok madde sıralanabilmektedir.⁴¹

³⁹ Dr. Öğr. Üyesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Kütahya Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0403-5150>, nilufer.tezcan@dpu.edu.tr.

⁴⁰ Doğan, A., ve Varoğlu, A. (2019). Eşitlik Kuramı. *Örgütsel Davranış Kuramları* (Ed. Ş. Yürür, & Ş. Yürür) içinde (1 b., s. 23-40). İstanbul: Beta Yayıncılık.

⁴¹ Riggio, R. (2014). *Endüstri Ve Örgüt Psikolojisine Giriş* (Çev. B. Özkara) (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yönetimin teorik amaçlarının yanı sıra faydacı ve pratik amacı; etkin ve verimli insan kaynağının örgüte dahil olması ve dahil olmaya devam etmesinin sağlanmasıdır.⁴² Bu doğrultuda hareket etmesi gereken yöneticilerin görevlerinden biri, örgüte dahil olan bireylerin örgüte yönelik yaklaşımlarının denge düzeyinde tutulmasıdır. Bireysel tutumlar yönetsel davranışlar doğrultusunda şekillenmektedir. Bu sebeptir ki; örgüt faaliyetleri içinde bireyi etkileyen adalet ve eşitlik kavramlarının öneminin yöneticiler tarafından anlaşılması ve ilgili kavramlar hakkında örgüt içinde titizlikle davranılması gerekmektedir. Tüm bunları göz önünde bulunduran örgüt ortamlarının daha sağlıklı yapıda olacağı ifade edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Eşitlik, Eşitlik Kuramı, Örgütsel Adalet

⁴² Yılmaz, A. (2013). *İnsan Kaynakları Yönetimi Ve Örnek Olaylar* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

The Concept of Organizational Justice from the Perspective of Equity Theory

Nilüfer Şahin Tezcan⁴³

Abstract

The concepts of justice and equity are highly valued and attract significant attention in organizational environments and activities, just as they do in social settings. Due to their multidisciplinary nature, these concepts continue to be addressed across various fields. As a motivation theory, equity theory primarily focuses on how organizational employees' perceptions of equity influence their job performance. Employees make various inferences regarding equity or inequity within the organization by comparing the outcomes of their activities with those of other members.⁴⁴ The concepts of justice and equity directly or indirectly affect the lives of individuals who are members of an organization.

The human factor represents one of the organizational assets that must be carefully evaluated. Individuals, who spend a major part of their lives participating in professional life and working domains, encounter numerous situations while conducting their activities within the organization. These encountered situations are treated as organizational variables within the literature of organizational behavior. A prominent one among these is the concept of organizational justice. The concept of organizational justice pertains to an individual's evaluation of their work environment, managers, or various variables, events, and situations based on whether they are fair or not. The inferences that individuals draw regarding organizational justice yield outcomes with either positive or negative characteristics across many organizational variables.

Numerous positive employee attitudes can be listed as achievable outcomes, such as ensuring employee dedication, increasing job satisfaction, developing organizational commitment, increasing attendance, decreasing employee turnover rates, fostering organizational citizenship behavior, and maintaining positive affect and employee happiness at optimal levels. Conversely, several negative employee attitudes can also be enumerated, including

⁴³ Asst. Prof., Department of Management and Organization, Kütahya Social Sciences Vocational School, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0403-5150>, nilufer.tezcan@dpu.edu.tr.

⁴⁴ Doğan, A., ve Varoğlu, A. (2019). Eşitlik Kuramı. *Örgütsel Davranış Kuramları* (Ed. Ş. Yürür, & Ş. Yürür) içinde (1 b., s. 23-40). İstanbul: Beta Yayıncılık.

increased job stress, decreased employee performance, the development of counterproductive work behaviors, and experiencing burnout.⁴⁵

In addition to the theoretical objectives of management, its utilitarian and practical goal is to ensure the recruitment and retention of an effective and efficient human resource base.⁴⁶ One of the duties of managers acting in accordance with this objective is to maintain a state of equilibrium in the attitudes of individuals toward the organization. Individual attitudes are shaped by managerial behaviors. Therefore, the significance of the concepts of justice and equity, which affect the individual within organizational activities, must be comprehended by managers, and these concepts must be handled with utmost diligence within the organization. It can be stated that organizational environments that take all these factors into account will possess a healthier structure.

Keywords: Justice, Equity, Equity Theory, Organizational Justice

⁴⁵ Riggio, R. (2014). *Endüstri Ve Örgüt Psikolojisine Giriş* (Çev. B. Özkara) (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

⁴⁶ Yılmaz, A. (2013). *İnsan Kaynakları Yönetimi Ve Örnek Olaylar* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İşaret Dilinin Tarihî Serüveni ve Sosyologlar İçin Önemi

Salih Kalkan⁴⁷

Özet

Toplum içinde anlamlı ve başarılı bir hayat sürmek için iletişim çok önemlidir. Nitekim kendimizi ifade ettiğimiz oranda anlaşılabilir, istek ve arzularımızı gerçekleştirebiliriz. Bireysel farklılıklar, gereksinimler ve kişiye ait özellikler iletişim sürecini şekillendirmektedir. Doğuştan ileri ve çok ileri derecede işitme kaybı olan bireylere iletişim için gereken yolları öğretmek aileler, ilgili uzmanlar ve eğitimcilerin en temel önceliğidir.

İşaret dilleri, sağırların hem birbirleriyle hem de diğer kişilerle iletişim kurabildikleri doğal dillerdir. Türk İşaret Dili, Türkiye'deki sağır bireylerin kullandığı, görsel ve jestsel biçime dayalı olan en eski işaret dillerinden biridir. İşaret dilleri de konuşma dillerinin sunduğu benzer bilişsel ve sosyal işlevleri etkili bir biçimde yerine getirmektedir. İşitme engelli ya da sağır birey, hangi yaşta olursa olsun öncelik aile içi ve toplumsal yaşamdaki iletişim kurma sürecinin niteliğini desteklemektir.

Ülkemizde son yıllarda işaret dili konusunda yeni çalışmalar başlatılmıştır. İşaret Dili Dilbilgisi, Sözlüğü ve ders kitapları yapılan çalışmalar arasındadır. Yine birçok eğitim kurumunda işaret dili eğitimi verilerek öğretmenler yetiştirilmiştir. Artık işitme engelliler için haber kanallarında, açık oturumlarda, siyasilerin halka seslenişlerinde ve toplu gösterimlerde işaret dili tercümanları bulundurulmaktadır. Sosyologlar sürekli toplum içinde görev yapan kişiler olduğundan birçok sosyal hizmet kurumundaki meslek elemanları ve üniversitelerde sosyoloji öğrencilerinin işaret dili eğitimi alması gündeme gelmiştir. Hatta bazı üniversitelerde öğrenciler kampanyalar başlatarak işaret dili dersi istediklerini belirtmektedirler. Engelleri kaldırmak ve işitme engelli kişileri anlamak; toplumun her alanında olması gereken bir durumdur.

Bu çalışmanın amacı, sağır/ışitme engellilerin durumunun ve işaret dillerinin tarihsel süreç bağlamında ele alınmasıyla konu hakkında toplumda farkındalık oluşturmaktır. Çalışmada, işaret dillerinin ortaya çıkmasından günümüze kadar geçirdiği süreç, ilgili literatür bağlamında incelenmiş sosyologlar için önemi ortaya konmaya çalışılmıştır.

⁴⁷ Öğr. Gör., Sosyal Hizmetler Bölümü, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Şaphane MYO, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1221-0158>, salih.kalkan@dpu.edu.tr.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İşitme Engelli, İşaret Dili Tarihi, Türk İşaret Dili

The Historical Journey of Sign Language and Its Importance for Sociologists

Salih Kalkan⁴⁸

Abstract

Communication is very important for leading a meaningful and successful life in society. Indeed, we can be understood and realize our desires and wishes to the extent that we express ourselves. Individual differences, needs, and personal characteristics shape the communication process. Teaching the necessary communication methods to individuals with severe and profound congenital hearing loss is the top priority for families, relevant specialists, and educators.

Sign languages are natural languages through which deaf individuals can communicate both with each other and with other people. Turkish Sign Language, used by deaf individuals in Turkey, is one of the oldest sign languages based on visual and gestural forms. Sign languages also effectively fulfill cognitive and social functions similar to those offered by spoken languages. Regardless of the age of a hearing-impaired or deaf individual, the priority is to support the quality of the communication process within the family and social life.

In recent years, new studies on sign language have been initiated in our country. Sign Language Grammar, Dictionaries, and textbooks are among the works produced. Furthermore, sign language education has been provided in many educational institutions to train instructors. Sign language interpreters are now present on news channels, open forums, public speeches by politicians, and public screenings for the hearing impaired. Since sociologists constantly work within society, providing sign language education to professionals in many social service institutions and sociology students at universities has come to the fore. In fact, students at some universities have launched campaigns stating their desire for sign language courses. Removing barriers and understanding hearing-impaired individuals is a condition that should exist in every field of society.

The purpose of this study is to raise awareness in society about the condition of the deaf/hearing-impaired and sign languages by addressing them in the context of the historical process. In the study, the process that sign languages have undergone from their emergence to

⁴⁸ Lecturer, Department of Social Services, Kütahya Dumlupınar University Şaphane Vocational School, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1221-0158>, salih.kalkan@dpu.edu.tr.

the present day has been examined within the context of the relevant literature, and an attempt has been made to demonstrate its importance for sociologists.

Keywords: Communication, Hearing Impaired, History of Sign Language, Turkish Sign Language

Sosyal Hizmet Perspektifinde Çocuk Olgusu: Çocuk Koruma Sistemi Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme

Salih Kalkan⁴⁹

Özet

Çocukluk dönemi, bakım ve korunma gerektiren özel bir dönemdir. Gelecek yaşamın temelleri bu dönemde atılır. Bununla birlikte çocukların gelişimlerine zarar veren, eğitim haklarını engelleyen, en genelde mutluluklarına ket vuran sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Çocukla anne-baba arasındaki sevgi bağının doğumdan itibaren kurulmaya başlandığını kabul ettiğimizde, bir çocuğun en sağlıklı kişilik gelişimini sağlayacağı yer aile ortamıdır. Ancak anne ve/veya babanın vefat etmesi, boşanması, çocuğun terk edilmesi gibi nedenlerle öz ailesinden ayrılmak zorunda kalan çocuklar korunma altına alınarak durumuna uygun bir bakım modelinden yararlandırılmaktadırlar. Bu çocukların sağlıklı barınma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Osmanlı Devleti ve Türkiye'nin aile yapısında çocuk önemli bir yer tutmaktadır. İşte tam bu durumda aile, toplum ve devlete önemli görevler düşmektedir. Korunmaya muhtaç çocuklar için ön görülen kurum bakımının alternatifi ise koruyucu aile ve evlat edinme hizmetidir. Koruma altına alınan çocuklar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kuruluşlara yerleştirilerek bakım hizmetinden yararlandırılmaktadırlar. Dünyada ve Ülkemizde son yıllarda kurum bakımının yapısı ve kalitesi artış gösterse de, toplu yaşam kültürü nedeniyle aile temelli bakım hizmetlerinin yerini tutması mümkün gözükmemektedir. Türkiye'de çocuk mevzuatı yönünden yetersiz bir konumda değildir. Eksiklikler tabi ki olabilir ancak çocuğun yaşadığı her soruna karşılık bir yasal düzenleme bulunmaktadır. Türkiye'de çocuk mevzuatı, bu çalışmada tek tek aktarılamayacak kadar kapsamlıdır. Koruyucu aile bakımını, çocuk koruma sistemi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Türkiye'de çocuk koruma sisteminin ve koruyucu aile uygulamalarının en önemli uluslararası yasal dayanaklarından biridir. Bu konudaki, ulusal düzenlemeler arasında ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türk Medeni Kanunu, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmada, öncelikle konu hakkında genel bilgilere yer verilecek ve sonrasında çocuk koruma sistemi basamakları anlatılacaktır. Çalışmanın bir diğer amacı ise çocuk mevzuatı

⁴⁹ Öğr. Gör., Sosyal Hizmetler Bölümü, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Şaphane MYO, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1221-0158>, salih.kalkan@dpu.edu.tr.

temelinde ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde sosyal hizmet alanına yönelik değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Aile, Çocuk Koruma Sistemi, Korunmaya Muhtaç Çocuk, Sosyal Hizmet

Child Phenomenon in Social Work Perspective: An Evaluation on Child Protection System Practices

Salih Kalkan⁵⁰

Abstract

Childhood is a special period that requires care and protection. The foundations of future life are laid during this period. However, problems may arise that harm children's development, hinder their right to education, and most generally hinder their happiness. When we accept that the bond of love between the child and the parents begins to be established from birth, the place where a child will achieve the healthiest personality development is the family environment. However, children who have to leave their birth families due to reasons such as the death of the mother and/or father, divorce, or abandonment of the child are protected and benefit from a care model appropriate to their situation. Healthy housing and other needs of these children must be met. Children have an important place in the family structure of the Ottoman Empire and Turkey. In this situation, family, society and the state have important duties. The alternative to institutional care for children in need of protection is foster family and adoption services. Children taken under protection are placed in institutions affiliated with the Ministry of Family and Social Services and provided with care services. Although the structure and quality of institutional care has increased in recent years in the world and in our country, it does not seem possible to replace family-based care services due to the culture of collective living. Turkey is not in an inadequate position in terms of child legislation. Of course, there may be deficiencies, but there is a legal regulation for every problem the child experiences. Children's legislation in Turkey is too comprehensive to be explained one by one in this study. Foster family care has an important place in the child protection system. The United Nations Convention on the Rights of the Child is one of the most important international legal bases of the child protection system and foster family practices in Turkey. Among the national regulations on this subject, the Constitution of the Republic of Turkey, the Turkish Civil Code, the Social Services Law No. 2828 and the Child Protection Law No. 5395 have an important place.

In this study, firstly general information about the subject will be given and then the steps of the child protection system will be explained. Another aim of the study is to make evaluations

⁵⁰ Lecturer, Department of Social Services, Kütahya Dumlupınar University Şaphane Vocational School, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1221-0158>, salih.kalkan@dpu.edu.tr.

regarding the field of social work within the framework of relevant laws and regulations on the basis of children's legislation.

Keywords: Child, Family, Child Protection System, Child in Need of Protection, Social Service

Edgar Morin'e Göre Avrupa'nın Sorunlarına Sosyoekonomik ve Politik Bakış ve Çözüm Önerileri

Talip Karakaya⁵¹

Özet

Kısa bir süre önce vefat eden çağımızın en önemli sosyolog ve filozoflarından olan Edgar Morin, başta Fransa olmak üzere Avrupa'nın sosyo-ekonomik, kültürel, politik ve özellikle sosyolojik sorunlarıyla yakından ilgilenmiş ve çözüm önerileri sunmuştur. Kendisi, bugünkü medeniyetin temellerinin Avrupa'dan önce de var olduğunu ve özellikle Doğu kültür ve medeniyetinin Avrupa kültür ve medeniyetine çok önemli katkılar sunduğunu vurgular. Küreselleşme olgusunu da ele alan Morin, insanlığın çok kimlikli bir yeryüzü yurttaşlığına doğru evrildiğini, demokrasinin eksikleri olduğunu, totaliter rejimlerin varlıklarını sürdürdüklerini, ancak bir dünya-vatan bilinci ve gerçek bir insanlık siyasetinin yaratılmasıyla demokrasi bağlamında bir ilerlemenin sağlanabileceğini savunur. Başta sosyoloji olmak üzere felsefe ve antropoloji alanlarında pek çok eser ve makale yazan düşünürü göre Avrupa'nın içinde bulunduğu sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel sorunlar nelerdir? Bunların en aza indirilmesi veya tamamen ortadan kaldırılması mümkün müdür? Eğer mümkünse bunun için neler yapılmalı ve hangi yol takip edilmelidir? Bu çalışma bu ve benzeri sorunların çözümü üzerine olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edgar Morin, Avrupa, Sosyo-Ekonomi, Politika ve Demokrasi

⁵¹ Prof. Dr., Sosyoloji Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2487-1471>, talip.karakaya@dpu.edu.tr.

A Socioeconomic and Political Perspective on Europe's Problems and Solution Suggestions According to Edgar Morin

Talip Karakaya⁵²

Abstract

Edgar Morin, one of the most important sociologists and philosophers of our time, whom we recently lost, was deeply interested in the socio-economic, cultural, political, and especially sociological problems of Europe, particularly France, and offered solutions. He emphasized that the foundations of today's civilization existed before Europe and that Eastern culture and civilization made very important contributions to European culture and civilization. Morin, who also problematized the phenomenon of globalization, argued that humanity is evolving towards a multi-faceted global citizenship, that democracy has shortcomings, that totalitarian regimes persist, but that progress within the framework of democracy can only be achieved through the creation of a world-nation consciousness and a genuine politics of humanity. According to this thinker, who wrote numerous works and articles in the fields of sociology, philosophy, and anthropology, what are the socio-economic, political, and cultural problems facing Europe? Is it possible to minimize or completely eliminate these problems? If so, what should be done and what path should be followed? This study will focus on the solutions to these and similar problems.

Keywords: Edgar Morin, Europe, Socioeconomics, Politics and Democracy

⁵² Prof. Dr., Department of Sociology, Faculty of Arts and Sciences, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2487-1471>, talip.karakaya@dpu.edu.tr.

Ders Kitaplarında Cinsiyet Rollerini: İlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitapları Örneği

Zeynep Çiftçi⁵³

Özet

Günümüz toplumlarında toplumsal cinsiyet rolleri; bireylerin sosyal, ekonomik, politik ve kültürel alanlardaki varoluşlarını, karar alma mekanizmalarını ve yaşam tercihlerini şekillendiren belirleyici bir kurumsal yapıya sahiptir. Bireylerin toplumsallaşma sürecinde bu rolleri içselleştirmesinde ve yeniden üretmesinde en stratejik araçlardan biri olan eğitim kurumu, kuramsal ve pratik boyutlarıyla cinsiyet rejimlerinin aktarılmasında temel bir işlev görmektedir. Eğitim sisteminin en somut ve erişilebilir materyallerinden biri olan ders kitapları, sadece akademik bilgiyi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda makbul davranış kalıplarını, değer yargılarını ve toplumsal normları normatif düzeyde inşa eden araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2024-2025 eğitim-öğretim yılında ilköğretim kademesinde kullanıma sunulan Hayat Bilgisi ders kitaplarında toplumsal cinsiyet rollerinin ne şekilde ele alındığını, metin ve görsel içerikler üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın temel materyalini oluşturan söz konusu ders kitaplarındaki metinsel ve görsel içeriklerin cinsiyet temsilleri açısından niteliksel ve niceliksel boyutlarını ortaya koymak amacıyla metodolojik çerçevede İçerik Analizi yöntemi benimsenmiştir. Yapılan ampirik incelemeler kapsamında, 2024-2025 dönemi Hayat Bilgisi ders kitaplarında yer alan toplam 144 karikatür görseli detaylı bir biçimde taranmıştır. İnceleme sonucunda, söz konusu görsellerin 25 tanesinde doğrudan toplumsal cinsiyet rollerine ve roller arasındaki ilişki bölümüne ilişkin içeriklerin bulunduğu saptanmıştır. Bu içeriklerin kategorik dağılımı incelendiğinde; 18 karikatürde kadını ve erkeği geleneksel kalıplar içerisine hapseden, ataerkil paradigmaları yeniden üreten “klasik toplumsal cinsiyet rollerine” ait bulgulara rastlanmıştır. Buna karşın, 4 karikatürde ise geleneksel rollerin sınırları aşarak cinsiyet eşitliği perspektifini destekleyen, alternatif ve dönüştürücü örneklerin sunulduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler, ders kitaplarındaki görsel ve metinsel içeriklerin eril egemen anlayışın hakim olduğu ataerkil toplumsal yapılarda kadının ikincil ve dezavantajlı konumunu pekiştirici bir işlev görebileceğini göstermektedir. Kitaplarda yer alan cinsiyete dayalı stereotipler; toplumun kadın ve erkeğe yüklediği rollerin, bunlara bağlı beklentilerin ve

⁵³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Sosyoloji Anabilim Dalı, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, ORCID <https://orcid.org/0009-0009-7087-3468>, zciftci66@gmail.com.

geleneksel inançlarla beslenen “ideal” davranma biçimlerinin küçük yaşlardan itibaren doğallaştırılmasına yol açmaktadır. Bireysel ve bilişsel mekanizmaların yanı sıra aile, medya ve akran grubu gibi dış faktörlerle birleşen bu aktarım süreci, eşitsizliği derinleştiren bir dinamik yaratmaktadır. Ancak diğer taraftan, klasik kalıpların dışına çıkan eşitlikçi örneklerin bulunması, ders kitaplarının cinsiyet eşitliği bilincinin inşa edilmesi ve toplumsallaşma sürecine olumlu katkı sunması bakımından kritik bir potansiyele sahip olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç olarak, eğitimin toplumu dönüştürme ve adil bir sosyal düzen inşa etme gücü göz önüne alındığında, Hayat Bilgisi ders kitaplarının toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir bakış açısıyla yeniden tasarlanması kaçınılmazdır. Ders kitaplarının hazırlanması ve denetlenmesi süreçlerinde görev alan eğitimcilerin, yazarların ve karar vericilerin toplumsal cinsiyet farkındalıklarının artırılması, kitaplardaki stereotiplerin arındırılarak eşitlikçi temsil örneklerinin çoğaltılması gerekmektedir. Böylece, cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin tüm bireylerin kendi potansiyellerini keşfedeceği ve kullanabileceği fırsat eşitliğine dayalı bir eğitim ortamının tesis edilmesine katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Sosyolojisi, Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Roller, Hayat Bilgisi Ders Kitabı, İçerik Analizi

Gender Roles in Textbooks: The Case of Primary School Life Studies Textbooks

Zeynep Çiftçi⁵⁴

Abstract

In contemporary societies, gender roles hold a decisive institutional influence over individuals' social, economic, political, and cultural lives, as well as their decision-making processes and life choices. As one of the most strategic instruments for individuals to internalize and reproduce these roles during the socialization process, the institution of education serves a fundamental function in transmitting gender regimes through both its theoretical and practical dimensions. Textbooks, being one of the most concrete and accessible materials of the educational system, stand out not only as tools for transferring academic knowledge but also for normatively constructing ideal behavior patterns, values, and social norms. This study aims to examine how gender roles are addressed through textual and visual content in Social Studies (*Hayat Bilgisi*) textbooks, which were introduced by the Ministry of National Education (MoNE) for the 2024–2025 academic year at the primary school level.

Within a methodological framework, Content Analysis—allowing for both qualitative and quantitative analytical dimensions—was adopted to reveal the gender representations in the textual and visual contents that constitute the main material of the research. As part of the empirical examination, a total of 144 cartoon visuals in the 2024–2025 Social Studies textbooks were thoroughly analyzed. The analysis revealed that 25 of these visuals contained content directly related to gender roles and the division of labor between genders. When the categorical distribution of these contents was examined, 18 cartoons displayed findings related to “classical gender roles” that confine women and men within traditional stereotypes and reproduce patriarchal paradigms. Conversely, in 4 cartoons, traditional roles were transcended, presenting alternative and transformative examples that support a gender equality perspective.

The findings indicate that visual and textual content in textbooks can reinforce women's secondary and disadvantaged status in patriarchal social structures dominated by male-dominated understanding. Gender-based stereotypes in textbooks lead to the naturalization from an early age of the roles assigned to women and men, the expectations associated with

⁵⁴ Masters's Student, Department of Sociology, Institute of Graduate Education, Kütahya Dumlupınar University, ORCID <https://orcid.org/0009-0009-7087-3468>, zcifci66@gmail.com.

them, and the “ideal” behavioral patterns fed by traditional beliefs. This transmission process, which interacts with individual and cognitive mechanisms as well as external factors such as family, media, and peer groups, creates a dynamic that deepens inequality. On the other hand, the presence of egalitarian examples that go beyond classical stereotypes highlights the critical potential of textbooks in building gender equality awareness and making a positive contribution to the socialization process.

In conclusion, considering the power of education to transform society and build a fair social order, it is imperative that Social Studies textbooks be redesigned with a gender equality-sensitive perspective. Increasing the gender awareness of educators, authors, and decision-makers involved in the preparation and review processes of textbooks, as well as eliminating stereotypes and increasing egalitarian representation examples, is essential. This will contribute to establishing an educational environment based on equal opportunities where all individuals, regardless of gender, can discover and realize their potential.

Keywords: Sociology of Education, Gender, Gender Roles, Social Studies Textbook (*Hayat Bilgisi*), Content Analysis

ISBN: 978-9-75712-070-4

9

789757

120704